

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Nordiska språkens plats i svenskämnet

En kvalitativ intervjustudie med svensklärare

Anna Bergsten
Ämneslärarprogrammet

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Kurs: LGSV1A
Nivå: Avancerad nivå
Termin/år: HT/2016
Handledare: Judy Ribeck
Examinator: Andreas Nord
Kod: HT16-1150-006-LGSV1A

Nyckelord: nordiska språk, språk i Norden, språksituationen i Norden, undervisning i nordiska språk

Sammandrag

Syftet med detta arbete är att undersöka huruvida nordiska språken har stärkts i svenskämnet för gymnasiet i och med Lgy11, läroplanen som infördes 2011. Detta görs genom en kvalitativ studie där fyra yrkesverksamma svensklärare på gymnasiet intervjuas för att ta reda på om de undervisar mer eller mindre i nordiska språk i och med Lgy11 kontra den förra läroplanen Lpf94, om de anser att det blivit tydligare vad undervisning i nordiska språk innebär i och med Lgy11 och hur viktigt de anser att nordiska språk är gentemot övrigt centralt innehåll i kursen Svenska 2 för gymnasiet.

Tidigare studier visar att majoriteten av svensklärare anser att de fått tillräckligt med nordiska språk i sin egen lärarutbildning och de anser sig kompetenta att undervisa i nordiska språk. Dock visar dessa studier också att flertalet lärare ägnar relativt lite undervisningstid till nordiska språk alternativt prioriterar bort det till förmån för andra kunskaper och förmågor inom svenskämnet.

Resultaten i min undersökning visar att två av fyra lärare berättar att de undervisa mer och två undervisar mindre i nordiska språk. Två av lärarna menar på att det inte blivit tydligare vad undervisning i nordiska språk innebär och två stycken menar på att det blivit tydligare. Resultaten visar också att alla fyra intervjuade lärare anser att nordiska språk är det minst viktiga centrala innehållet i Svenska 2 för gymnasiet eftersom det enligt lärarna finns andra förmågor som att kunna tala, skriva och argumentera som är viktigare att eleverna har med sig snarare än fördjupade kunskaper inom nordiska språk.

Slutsatsen blir därför lite oklar men tendenser finns att nordiska språken inte stärkts i svenskämnet på gymnasiet i och med Lgy11.

Innehåll

1 Inledning.....	1
1.1 Syfte och frågeställningar.....	2
1.2 Disposition	2
2 Bakgrund	4
2.1 Språken i Norden.....	4
2.2 Det nordiska språksamarbetet	5
2.3 Nordiska språk i den svenska läroplanen	6
3 Tidigare forskning	9
3.1 Grannspråksförståelse bland unga i Skandinavien.....	9
3.2 Lärarstudenters inställning till nordiska språk	10
3.3 Lärares inställning till nordiska språk	11
3.4 Undervisning i grannspråk utifrån geografisk betydelse.....	12
3.5 Undervisning i grannspråk utifrån kursplanen	12
4 Material och metod.....	14
4.1 Metod	14
4.2 Material	15
4.3 Etiska överväganden	16
5 Resultat.....	17
5.1 Bakgrundsfrågor.....	17
5.2 Nordiska språk i svenskundervisningen	18
5.3 Nordiska språkens ställning i svenskämnet.....	21
6 Diskussion och slutsatser	27
6.1 Faktorer som påverkade undersökningen.....	27
6.2 Samband mellan intervjuerna.....	27
6.3 Kopplingar till tidigare forskning.....	28
6.4 Svar på frågeställningarna	29

6.5 Slutsats	30
6.6 Ämnesdidaktiska implikationer.....	30
6.7 Intressant att undersöka vidare	31
6.8 Avslutningsvis	31

Litteraturlista

Bilaga 1 – Intervjuguide

Bilaga 2 – Intervju med Michaela

Bilaga 3 – Intervju med Elisabeth

Bilaga 4 – Intervju med Marcus

Bilaga 5 – Intervju med Sara

1 Inledning

"Norska är danska med svenskt uttal."

Einar Haugen

Att vi i Sverige till stor del delar både språk och kultur med våra nordiska grannar är nog för de flesta inte helt obekant. Norden är ett avsevärt populärt resmål, inte bara för människor utanför Norden utan även för oss boende i Norden. Skolan bär en del av ansvaret att se till att kunskapen om vårt nordiska kulturarv och språk förs vidare ner genom generationerna. Men lever skolan verkligen upp till detta ansvar?

Lärarnas riksförbund genomförde, inför bokmässan 2012, undersökningen, *Nordiska språk i svenskundervisningen*, bland sina medlemmar för att ta reda på hur det ser ut med undervisning i nordiska språk. I undersökningen deltog 900 svensklärare som undervisar från år 4–6 och upp till gymnasiet. Lärarnas Riksförbund sökte svar på om dessa lärarna själva ansåg sig kompetenta att undervisa i nordiska språk. Undersökningens resultat visade att 96 % av de tillfrågade lärarna officiellt var behöriga att undervisa i nordiska språk och att väldigt få, 6 %, inte alls såg sig som kompetenta att undervisa i nordiska språk (Lärarnas Riksförbund, 2012). Även en studie gjord av Johanna Andersson, *Grannspråken i svenskundervisningen* (2013), visar att fyra av fem intervjuade lärare anser att de fick tillräckligt med undervisning i nordiska språk under sin egen lärarutbildning och fyra av fem undervisar i nordiska språk (Andersson, 2013).

1962 undertecknade länderna Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige Helsingforsavtalet. I detta avtal finns ett antal regler som länderna förpliktigas att följa, bland annat att nordiska språk skall ingå i undervisningen i skolan för att främja språk- och kulturgemenskapen i Norden.

Min egen erfarenhet från egen skolgång är att få svensklärare behandlar nordiska språk i sin undervisning. Detta trots att majoriteten av lärarna i de två tidigare nämnda undersökningarna är behöriga, och känner sig delvis eller helt kompetenta att undervisa i nordiska språk. Under min egen skolgång läste jag enligt Lpf94 men 2011 infördes en ny läroplan, *Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011* (Lgy11), där nordiska språk fått en än mer framträdande roll än i den föregående läroplanen (se avsnitt 2.3). En fråga jag då ställer mig är: Undervisar lärare mer i nordiska språk nu enligt Lgy11 än under min egen skolgång, då utifrån Lpf94?

Anderssons studie gjordes 2012 och eftersom Lgy11 precis implementerats och dessutom löpte parallellt med den gamla läroplanen Lpf94, *Läroplan för de frivilliga skolformerna 1994*, hade endast en av de fem intervjuade lärarna vid tillfället haft undervisning i nordiska språk utifrån läroplanen Lgy11. Det har nu gått fem år sedan Lgy11 infördes och min undersökning tar därför delvis vid där Anderssons slutar. Har de nordiska språken stärkts i svenskämnet för gymnasiet under de senaste fem åren?

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna undersökning är att genom en kvalitativ studie med yrkesverksamma svensklärare söka svar på om undervisning i nordiska språk har stärkts i svenskämnet för gymnasiet i och med läroplanen för gymnasieskolan, (Lgy11). Detta görs genom att undersöka huruvida svensklärare uppskattar att de undervisar mer eller mindre i nordiska språk utifrån den gällande läroplanen Lgy11 kontra den tidigare läroplanen Lpf94. Jag vill också undersöka om lärarna anser att nordiska språk väger mindre eller tyngre än övrigt centralt innehåll i svenskämnet.

Min hypotes är att de nordiska språkens ställning inom svenskämnet på gymnasiet har stärkts men för att söka svar på om så faktiskt är fallet har jag formulerat följande frågeställningar:

- Uppskattar svensklärare att de undervisar mer i nordiska språk i och med Lgy11 kontra Lpf94?
- Anser svensklärare att nordiska språk väger mindre, lika mycket som eller tyngre än övrigt centralt innehåll i svenskämnet i Lgy11 kontra Lpf94?
- Upplever svensklärare att det blivit tydligare vad undervisning i nordiska språk innebär i och med Lgy11 kontra Lpf94?

1.2 Disposition

Resterande del av uppsatsen disponeras på följande sätt: Kapitel 2 ger en bakgrund till ämnesfältet nordiska språk där en definition av viktiga begrepp ges följt av språksamarbetet i Norden och nordiska språk i läroplanerna. I kapitel 3 redogörs för den tidigare forskning som finns inom ämnesfältet följt av kapitel 4 där metod och material för min undersökning

redovisas. I kapitel 5 presenteras resultatet av intervjuerna och uppsatsen avslutas med slutsatser och diskussion i kapitel 6.

2 Bakgrund

I detta avsnitt följer en bakgrund till uppsatsens ämne, nordiska språk. Först ges en definition av begrepp som bland annat Norden, nordiska språk och grannspråk och därefter ges en överblick över det språksamarbete som finns i Norden. Efter detta följer en genomgång av hur ämnet nordiska språk behandlas i läroplanen Lgy11, samt den föregående läroplanen Lpf94.

2.1 Språken i Norden

Begreppet 'Norden' definieras av Jørn Lund (2006:19) som länderna Danmark, Norge, Sverige, Island, Finland med Åland som självstyrande område, Grönland som är i riksgemenskap med Danmark samt det självstyrande Färöarna. Parallellt med begreppet Norden används också det mer avgränsande begreppet 'Skandinavien' som då endast omfattar de centralnordiska länderna Danmark, Norge och Sverige. På engelska omfattar begreppet Scandinavia ofta också Finland och Island.

'Språk i Norden' definieras av Arne Torp (2004:2) som danska, norska, svenska, färöiska, isländska, finska, samiska och grönländska. Detta begrepp är enligt Torp viktigt att skilja ifrån begreppet 'nordiska språk' som är en gemensam beteckning för den nordgermanska undergrupp av språk som ingår i den indoeuropeiska språkfamiljen och som endast innefattar de fem språken danska, norska, svenska, färöiska och isländska.

Utifrån begreppen 'språk i Norden' och 'nordiska språk' går det att avgränsa än snävare och endast hänvisa till 'skandinaviska språk' vilket enligt Olaug Rekdal (2002:14) inbegriper de tre centralnordiska länderna Danmark, Norge och Sveriges huvudspråk: danska, norska och svenska. Det är dessa tre språk som ofta kallas 'grannspråk' och idén om grannspråk bygger på släktskapet mellan de 'nordiska språken' och dess typologiska likheter: att de härstammar från samma urspråk och har genomgått samma utveckling. Att inte isländska och färöiska ingår i begreppet grannspråk kan förklaras utifrån något som Rekdal (2002:15) benämner som mellanförståelighet, där en språkvariation som vi förstår ses som en dialekt och en språkvariation vi inte förstår ses som ett annat språk. Därmed skulle danska, norska och svenska kunna ses som dialekter av ett språk och den som talar till exempel norska kan (med övning och god vilja) förstå den som talar danska eller svenska. Förståelsen överförs dock inte till färöiska i samma utsträckning och jag väljer att se danska, norska och svenska som egna separata språk.

Utöver 'språk i Norden', 'nordiska språk' och 'grannspråk' finns också de så kallade minoritetsspråken. Sverige har fem nationella sådana: finska, jiddisch, meänkieli, romska och samiska (Institutet för språk och folkminnen, 2016 [www]).

Utifrån ovanstående definitioner väljer jag i denna uppsats att använda begreppet 'nordiska språk', som inbegriper de fem språken, danska, norska, färöiska, isländska och svenska. Notera dock att de författare jag refererar till i avsnitt 2.4 *tidigare forskning* använder begreppet 'grannspråk', alltså danska, norska och svenska, och inte nordiska språk. Min undersökning fokuserar inte på undervisning i grannspråk utan fokuserar istället på nordiska språk i stort, eftersom just den formulering är den som används i kursplanen för Svenska 2 för gymnasiet, i Lgy11 (se avsnitt 2.3).

2.2 Det nordiska språksamarbetet

För att främja språken och kulturen i Norden har ett flertal avtal tecknats mellan de nordiska länderna. Detta brukar benämnas som det nordiska språksamarbetet vilket består av fyra avtal: Helsingforsavtalet, kulturavtalet, deklARATIONEN om nordisk språkpolitik och språkkonventionen. Huvudansvaret för arbetet är fördelat på två ministerråd, *Nordiska ministerrådet för forskning och utbildning* och *Nordiska ministerrådet för kultur* (Nordiskt samarbete, 2016-11-09, [www]).

Helsingforsavtalet undertecknades den 23 mars 1962 av de fem länderna Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige. Avtalet grundar sig i att dessa länders regeringar ytterligare ville främja de språk, den kultur- och samhällsuppfattning och den gemenskap som råder mellan länderna. Avtalet innefattar regler som de undertecknande länderna förpliktigas att följa. Bland annat står i Helsingforsavtalet, vad gäller just undervisning i nordiska språk, att "Undervisningen och utbildningen skall i skolorna i de nordiska länderna i lämplig omfattning innefatta undervisning om språk, kultur och allmänna samhällsförhållanden i de övriga nordiska länderna, inbegripet Färöarna, Grönland och Åland" (Nordiskt samarbete, 2016-11-09, [www]).

Kulturavtalet undertecknades 1971 av samma länder som i Helsingforsavtalet och trädde i kraft 1 januari 1972 och har till syfte "att stärka och intensifiera kulturellt samarbete i vid bemärkelse mellan avtalsparterna för att vidareutveckla den nordiska kulturgemenskapen och öka den samlade effekten av ländernas insatser i utbildning, forskning och annan kulturell

verksamhet genom gemensam planering, samordning, samverkan och arbetsfördelning” (Nordiskt samarbete, 2016-11-09, [www]).

Deklarationen om nordisk språkpolitik omfattas av alla nordiska länder inklusive de självstyrande och har sin grund i den nordiska språkpolitiken som har som utgångspunkt att ”Nordens samhällsbärande språk är och förblir starka och levande” (Nordiska ministerrådet, 2006 [www]). Deklarationen, som kom till 2006, tar också upp nordbors rättigheter. Där står att alla nordbor har rätt att tillägna sig kunskaper om sitt egna och övriga skandinaviska språk. För att alla nordbor skall ha rätt till detta finns även mål för länderna att arbeta mot inom deklARATIONEN. Ett av dessa mål är att alla nordbor skall kunna kommunicera med varandra, helst i första hand på ett skandinaviskt språk, samt att alla nordbor skall ha grundläggande kunskaper om språksituationen i Norden. I deklARATIONEN framgår också att för att uppnå dessa mål bör ”gransspråksundervisningen i skolan förstärkas [...]” (Nordiska ministerrådet, 2006 [www]).

Språkkonventionen omfattar Danmark, Finland, Norge, Island och Sverige och undertecknades 1981. Konventionen tar upp nordiska medborgares rättigheter att vid behov kunna använda sitt eget språk i ett annat nordiskt land alternativt att medborgaren har rätt till tolk vid ärenden och mål hos till exempel en domstol (Nordiskt samarbete, 2016-11-09, [www]).

Det nordiska språksamarbetet består alltså av fyra avtal som alla syftar till att på något sätt stärka de nordiska språkens ställning. Avtalen skall se till att skolan bidrar med undervisning kring de nordiska språken för att vårt kulturarv skall leva vidare.

2.3 Nordiska språk i den svenska läroplanen

Min hypotes, att nordiska språkens ställning i svenskämnet för gymnasiet borde ha stärkts, grundar sig delvis i de avtal som undertecknats i det nordiska samarbetet. Men hypotesen grundar sig också i den gällande läroplanen Lgy11 som utkom 2011. Med den kom en rad förändringar både i upplägget av de olika kurserna, kunskapskraven och i formuleringarna när det gäller vad undervisningen i svenska på gymnasiet skall behandla.

I den tidigare läroplanen Lpf94 finns, liksom den nu gällande läroplanen Lgy11, ämnets syfte formulerat. I Lpf94, i svenskämnets syfte, fanns Mål för eleven att sträva mot. Beträffande just nordiska språk står i målet att eleverna skall få möjlighet att utveckla: ”läskunnigheten inom

centrala svenska, nordiska och internationella verk [...], förmågan att förstå talad och skriven, danska och norska, få kännedom om litteratur, språk och den rådande språksituationen i Norden inklusive minoritetsspråken i Sverige samt få kunskaper om det svenska språkets ursprung” (Skolverket, 1994, [www]). Varför jag väljer att ta upp också kunskaper om svenska språkets ursprung beror just på att vårt språk härstammar ur samma urspråk som norska, danska, isländska och färöiska. Det räknas därmed som kunskaper i nordiska språk. I Lgy11 har Mål att sträva mot bytts ut mot Förmågor och Kunskaper som undervisningen skall ge eleverna möjligheter att utveckla, där den nionde punkten låter som följer: ”Kunskaper om språkförhållanden i Sverige och övriga Norden samt det svenska språkets ursprung [...]” (Skolverket, 2011:161). Här har alltså de längre formuleringarna i Lpf94 kortats ned. Tydligt är att förmågan att just förstå talad och skriven danska och norska är helt bortplockad i Lgy11. Fokus ligger istället på språksituationen i Sverige och övriga Norden. Detta skulle kunna tolkas som att kraven sänkts en aning för vad en elev bör kunna inom nordiska språk efter avslutad kurs.

I Lpf94 finner vi sedan de olika kurserna Svenska A, B och C där nordiska språk återkommer i kursen Svenska B. Här finns då Mål att uppnå efter avslutad kurs och där kan vi se att eleverna skall ha tillägnat sig följande: ”kunskap om centrala svenska, nordiska och internationella skönlitterära verk [...] samt känna till några väsentliga drag i hur det svenska språket har utvecklats från äldsta tider till våra dagar”. Målen att sträva mot i syftet behandlar förmågan att förstå talad och skriven danska och norska, litteratur på danska och norska, språksituationen i Norden samt det svenska språkets ursprung. Målen som eleven faktiskt skall uppnå för att bli godkänd i kursen behandlar dock endast litteraturen och svenska språkets ursprung (Skolverket, 1994 [www]). I Lgy11 heter kurserna nu istället Svenska 1, 2 och 3 och där finner vi nordiska språk i Svenska 2 som motsvarar Svenska B. I Lgy11 har mål att uppnå efter avslutad kurs bytts ut mot centralt innehåll som undervisningen skall behandla och där finner vi formuleringar som ”Dansk och norsk skönlitteratur, delvis på originalspråk” och ”Språkförhållanden i Sverige och övriga Norden, till exempel språklagstiftning, minoritetsspråk och dialekter” (Skolverket, 2011:169). Skolverket har alltså valt att, utöver litteraturen, lägga till språkförhållandet i Norden inklusive minoritetsspråk till det centrala innehållet. I Lpf94 förekom också språkhistoria, alltså kunskaper om svenska språkets ursprung. I Lgy11 har det istället flyttats till kursen Svenska 3. Trots att nordiska språk inte förekommer i det centrala innehållet i Svenska 1 går det att tolka in nordiska språk, då denna kurs enligt läroplanen omfattar de nio punkter som tar upp förmågor och kunskaper i ämnets syfte där den nionde punkten, som beskrivits ovan, tar upp just

kunskaper om språkförhållandet i Sverige och övriga Norden (Skolverket, 2011:162). Detta visar dock på att kraven inte sänkts utan snarare höjts vilket också blir tydligt när vi ser till de kunskapskrav som finns i den nuvarande läroplanen.

I båda läroplanerna finns kunskapskrav som eleven bedöms efter. I Lpf94 skulle eleven för att få (det dåvarande) betyget godkänd i Svenska B kunna redogöra för utvecklingen i svenska språket [...] samt redogöra för minoritetsspråkens ställning i Sverige. För att kunna få betyget väl godkänd behövde eleven kunna redogöra för ” grunddragen i de europeiska språkens släktskap, ursprung och deras påverkan på svenska språket [...]” och för att få mycket väl godkänd som var det högsta betyget fanns inga ytterligare kunskapskrav kring nordiska språk (Skolverket,1994 [www]). I Lgy11 finns nordiska språk med i alla kunskapskraven A, C och E och där skall eleven beroende på betyg kunna *översiktligt, utförligt* eller *utförligt och nyanserat* redogöra för ”några aspekter av språksituationen i Sverige och övriga Norden”. I Svenska 3 finns också kunskapskrav för det centrala innehållet språkhistoria och där skall eleven beroende på betyg kunna *översiktligt, utförligt* eller *utförligt och nyanserat* redogöra för några aspekter av det svenska språkets ursprung och släktskap (Skolverket, 2011: 170-181).

Utöver den nu gällande läroplanen Lgy11 har Skolverket på sin hemsida också gjort en flik som heter *Nordiska språk* där skolverket förtydligar att undervisning i nordiska språk inte i första hand handlar om att lära sig tala norska och danska utan att kunna kommunicera med människor som talar och skriver på ett annat nordiskt språk. Det står också att kontakter med andra länder skall främjas och att eleverna skall ha kunskaper och insikter i centrala delar av vårt nordiska kulturarv (Skolverket, 2015 [www]).

Då formuleringarna i Lgy11 kring nordiska språk inte bara omfattar litteratur på grannspråken danska och norska utan också språksituationen i Norden så väljer jag att använda begreppet nordiska språk med dessa innebörder. Utifrån de nya formuleringarna i Lgy11 och skolverkets förtydligande ser vi tydligt att nordiska språk och språkförhållandet i Sverige och övriga Norden bör vara en central del i undervisningen på gymnasiet. Nordiska språk har i den nuvarande läroplanen tydligt skrivits fram i kunskapskraven för vad en elev skall visa kunskaper i för att få ett betyg och därmed borde ställningen för nordiska språk stärkts i svenskämnet.

3 Tidigare forskning

I detta avsnitt behandlas den tidigare forskning som inom ämnet nordiska språk som anses relevant för min undersökning. Inledningsvis presenteras Lars-Olof Delsing och Katarina Lundin Åkessons forskningsrapport *Håller språket ihop Norden?* (2005) för att ge en överblick över hur språkförståelsen ser ut bland ungdomar i Skandinavien (avsnitt 3.1). Vidare presenteras fyra studentuppsatser¹ där den första skriven av Hanna Jakobsson, *Varför, hvorfor, kvifor?* (2013) undersöker lärarstudenters inställning till grannspråksundervisning (avsnitt 3.2). Den efterföljande uppsatsen, skriven av Johanna Andersson, *Grannspråken i svenskundervisningen* (2013) undersöker istället yrkesverksamma svensklärares inställning till undervisning i grannspråk samt Skolverkets motivering till att grannspråksundervisning inte ingår in kursen Svenska 1 för gymnasiet utan endast kursen Svenska 2 (avsnitt 3.3). I den tredje, *Grannspråksundervisning i geografisk belysning* (2012), skriven av David Nygren, undersöker han om det finns någon skillnad i grannspråksundervisning utifrån geografisk betydelse, alltså utifrån närheten till ett annat skandinaviskt land och här då mellan orterna Helsingborg och Uppsala (avsnitt 3.4). Den fjärde och avslutande, *Grannspråksundervisning – med utgångspunkt i kursplanen?* (2008) skriven av Saga Holgersson, försöker besvara huruvida styrdokumentet ligger till grund när lärare prioriterar eller prioriterar bort undervisning i grannspråk (avsnitt 3.5)

3.1 Grannspråksförståelse bland unga i Skandinavien

Delsing & Lundin Åkessons undersökning är den senast gjorda inom just grannspråksförståelse i Skandinavien. Syftet med undersökningen var att kartlägga hur bra nordbor förstår de skandinaviska språken, alltså att mäta den faktiska grannspråkförståelsen hos danska, norska och svenska ungdomar i åldern 16–19 år (2005:7–9). Delsing & Lundin Åkesson använde sig av olika tester bland annat videoinslag med öppna frågor till, nyhetsuppläsning med frågor knutna till temat samt ett läsförståelsetest med frågor knutna till texten. Testerna gjordes på de tre grannspråken, danska, norska och svenska men också på engelska (2005:15). Utöver detta ville också forskarna ta reda på ungdomars inställning till grannspråken vilket undersöktes genom en enkät där informanterna fick svara på frågor om vilken hemort de har, om de fått undervisning i grannspråk och om de har någon kontakt med grannländerna eller grannspråken

¹Att det är fyra studentuppsatser snarare än avhandlingar som presenteras under avsnittet tidigare forskning beror på att det inom ämnet nordiska språk inte finns några större undersökningar gjorda kring just undervisning i nordiska språk utan fokus inom forskningen ligger på språkförståelsen i Norden där Delsing och Lundins undersökning är den senast gjorda varför denna också presenteras i uppsatsen.

genom exempelvis umgänge eller TV (2005:17). Resultaten visar att de norska ungdomarna klarade sig bäst sett till testen överlag men de danska ungdomarna klarade videotestet lite bättre än de norska och svenska ungdomarna. Detta kan enligt Delsing & Lundin Åkesson bero på att det danska videotestet var lättare än det norska och svenska. Resultaten pekar också på att danskarna och svenskarna är jämbördiga på att förstå norska samtidigt som danskarna är något bättre på att förstå svenska än vad svenskarna är på att förstå danska. Klart blir därmed att de svenska ungdomarna har sämst grannspråksförståelse (2005:78).

Enkätundersökningen visar att endast 5% av de tillfrågade ungdomarna anser att de fått undervisning i grannspråken. I Delsing & Lundin Åkessons jämförelse av de båda undersökningarna konstateras att de ungdomar som fått undervisning i grannspråk också är de som har fått bättre resultat på de olika testen. Undervisning i grannspråk genererar alltså bättre grannspråksförståelse (2005:105–106).

3.2 Lärarstudenters inställning till nordiska språk

2013 genomförde Jakobsson en kvantitativ enkätundersökning med syftet att ta reda på om lärarstudenter har en negativ eller positiv inställning till grannspråksundervisning och om denna härstammar ur tidigare erfarenheter, utbildning inom lärarprogrammet eller geografisk placering av lärosäte (2013:6). I undersökningen deltog 85 studenter på lärarprogrammet både med inriktning mot arbete i grundskolan och gymnasiet. Studenterna läste på Malmö högskola, Linköpings Universitet, Karlstad Universitet, Uppsala Universitet och Umeå Universitet (2013:10–11). Resultaten visar att 60 % av de tillfrågade informanterna har fått någon form av grannspråksundervisning under sin egen skolgång och ca 70 % av dessa upplevde undervisningen som rolig. En klar majoritet av de tillfrågade informanterna uppger att de anser grannspråksundervisning viktigt men Jakobsson konstaterar dock att endast drygt en fjärdedel av informanterna själva fått undervisning i grannspråk under sin tid på lärarprogrammet (2013:22–34). Jakobsson konstaterar avslutningsvis att geografisk placering av lärosäte och tidigare erfarenheter har väldigt liten eller ingen påverkan alls på lärarstudenters inställning till grannspråksundervisning. Istället är det utbildningen inom lärarprogrammet som har störst inverkan på inställningen till grannspråksundervisning hos lärarstudenter (2013:39–40).

3.3 Lärares inställning till nordiska språk

Andersson genomförde likt Jakobsson sin undersökning 2013 men riktade sig istället till yrkesverksamma svensklärares inställning till undervisning i grannspråk, detta genom en kvalitativ intervjustudie där Andersson genomförde fem intervjuer med yrkesverksamma svensklärare. De fem yrkesverksamma svensklärarna var fördelade mellan Gävle, Sollentuna, Uppsala, Eskilstuna och Norrköping (2013:16). Resultaten visar att fyra av fem intervjuade lärare undervisar i grannspråk och tiden varierar mellan 1–2 till 5–6 timmar per år vilket är relativt lite (2013:25–27). Några av lärarna hänvisar till kollegiet där inställningen till grannspråksundervisning är väldigt negativ och tre av fem lärare har inget personligt intresse i grannspråk vilket Andersson menar kan vara en bidragande orsak till att det undervisas förhållandevis lite om grannspråken. En av de intervjuade lärarna pekar också på elevernas negativa inställning till grannspråksundervisning vilket i sin tur gör att lärarna själva inte gärna undervisar i ämnet. Det främsta argumenten som de intervjuade lärarna använder för att motivera sin undervisning i grannspråk är att det står i styrdokumentet. De hänvisar också till någon slags yrkesstolthet att genomföra undervisning i grannspråk samt att de också kan se nyttan med grannspråksundervisning. Andersson ställde också frågan hur lärarna såg på grannspråksundervisningens framtid. Två lärare anser att framtiden för grannspråk inte är ljus och två stycken tror att läget kan komma att bli oförändrat. En lärare anser att om undervisning i grannspråk skall kunna leva kvar måste tydligare riktlinjer införas i styrdokumentet om exempelvis hur många timmar de olika momenten skall tilldelas etc. (2013:28–37).

Anderssons syfte var också att ta reda på Skolverkets motivering till att grannspråksundervisning ingår i kursen Svenska 2 men inte Svenska 1 för gymnasiet. Detta eftersom alla elever på gymnasiet idag inte läser kursen Svenska 2 och därmed inte kan ta del av grannspråksundervisning. Detta undersöktes genom mailkontakt med representanter för Skolverket som enligt Andersson svarar att det diskuterades flitigt huruvida undervisning i grannspråken skall ingå i kursen Svenska 1 eller inte. Slutligen konstaterades att det inte finns utrymme för grannspråksundervisning i kursen eftersom Svenska 1 redan har ett rikt innehåll. Skolverket svarade också att grannspråksundervisning ingår i grundskolans kursplan i svenska för år 9. Därför förutsätts alla elever kunna detta när de kommer till gymnasiet. Vidare poängterar Skolverket att grannspråksundervisning nämns i syftet för ämnet svenska för gymnasiet och detta syfte gäller alla kurser inom svenskämnet. Skolverket menar därför att lärarna tekniskt sett lämnas utrymme att lyfta grannspråken i Svenska 1 om så önskas (2013:21).

3.4 Undervisning i grannspråk utifrån geografisk betydelse

Nygren utgår i sin undersökning ifrån en hypotes att det borde vara skillnad i hur grannspråksundervisningen bedrivs beroende på var orterna ligger geografiskt. Han valde därför att undersöka orterna Helsingborg och Uppsala, då Helsingborg geografiskt är väldigt nära beläget ett annat skandinaviskt land medan Uppsala geografiskt sett inte alls har närhet till ett annat skandinaviskt land. Utöver detta vill Nygren också ta reda på svensklärares inställning till grannspråksundervisning (2012:5). Nygren valde att söka svar på sina frågor genom en enkätundersökning där informanterna, yrkesverksamma svensklärare, fick svara på bakgrundsfrågor samt bland annat frågor om de har haft kontakt med grannspråken utöver i sin egen utbildning, om de har haft mer kontakt med vissa grannländer än andra, om de bedriver undervisning i grannspråken eller inte, hur mycket lektionstid de ägnar åt grannspråk och vilka mål som var viktigast med undervisningen (2012:14). Nygren delade ut 80 enkäter fördelade på olika skolor på de två orterna och av dessa 80 fick han svar på 62 stycken (2012:16). Resultaten visar att endast 47 % av de tillfrågade uppger att de fått tillräcklig undervisning i grannspråk under sin egen utbildning. Av 62 stycken svarande uppger 38 stycken att de bedriver undervisning i grannspråk. När det gäller den geografiska betydelsen visar siffrorna att två tredjedelar i Helsingborg bedriver grannspråksundervisning medan siffran är något lägre i Uppsala, alltså har geografisk placering av ort ingen större betydelse när det gäller om undervisning i grannspråk bedrivs eller inte. Det vanligaste argumentet för att grannspråk väljs bort i svenskundervisningen är prioritering av andra områden (2012:20–24). Resultaten visar också att det är vanligast att ägna ca 1–2 timmar per år åt undervisning i grannspråk och att lärare i Helsingborg ägnar färre timmar åt grannspråk än lärare i Uppsala (2012:25). Nygren kan vidare konstatera att den geografiska placeringen av ort har betydelse när det kommer till fördelningen mellan språken danska och norska i grannspråksundervisningen. Danska får mycket större utrymme i Helsingborg medan fördelningen mellan språken är lika i Uppsala (2012:40).

3.5 Undervisning i grannspråk utifrån kursplanen

Holgersson utgår likt Nygren i sin studie ifrån en hypotes att styrdokumentet i relativt liten utsträckning är avgörande när lärare utformar eller prioriterar bort undervisning i grannspråk. Holgersson tror istället att faktorer som klassammansättning eller tillgång till material är av större betydelse vid valet av grannspråksundervisning (2008:4–5). Holgersson söker sina svar genom en mixad metod där hon använder sig av både intervjuer och enkäter. Hon har intervjuat

10 lärare, 5 på grundskolan och 5 på gymnasiet samt delat ut 150 enkäter via mail till svenskläraryrörelsen där hon fick svar på 28 stycken men ytterligare 3 föll bort varför enkätmaterialen består av 25 stycken, 7 från grundskolan och 18 från gymnasiet (2008:14–16). Resultaten visar att det är fler grundskolelärare än gymnasielärare som undervisar i grannspråk och att grundskolelärarna i större utsträckning motiverar sitt val att undervisa eller inte undervisa i grannspråk utifrån ett eget intresse, tillgången på material eller klassammansättning medan gymnasielärarna i större utsträckning hänvisar till styrdokumentet både när det gäller att prioritera och prioritera bort undervisning i grannspråk. Avslutningsvis hänvisar flertalet lärare i Holgerssons undersökning till att när något skall väljas bort ur kursplanen för svenskämnet faller valet oftast först på undervisning i grannspråk eftersom det finns mycket annat som eleverna är i större behov av att lära sig (2008:22–34).

Sammanfattningsvis ser vi att den tidigare forskning som presenteras här i huvudsak behandlar grannspråksundervisning och framför allt inställningen till undervisning i grannspråk alternativt vad som avgör huruvida lärare undervisar i grannspråk eller inte. I princip alla undersökningarna visar samma resultat nämligen att majoriteten av de tillfrågade lärarna anser sig fått tillräckligt med utbildning i nordiska språk men relativt få behandlar det i sin svenskundervisning. Undersökningarna visar också att det vanligaste argumentet för att nordiska språk prioriteras bort är till förmån för andra områden i svenskämnet.

4 Material och metod

I detta avsnitt presenteras först den kvalitativa intervjumetod jag använt mig av. Därefter presenteras det empiriska material som utgör grunden för resultatet samt en presentation av informanterna för att avsluta med de etiska överväganden jag gjort.

4.1 Metod

Ordet intervju definieras av Monica Dalen i *Intervju som metod* (2007) som ”utväxling av synpunkter” (2007:9) vilket kan beskrivas som det jag har strävat efter att uppnå med mina intervjuer. Jag har försökt att ta reda på yrkesverksamma svensklärares synpunkter när det gäller nordiska språk utifrån förutbestämda frågor. Jag valde alltså att utgå ifrån vad Dalen kallar för semistrukturerad intervju: en intervju där intervjuaren valt ett ämne som skall behandlas, med ett antal förhållandevis öppna frågor där informanten kan reflektera relativt fritt kring frågorna (2007:31).

Intervjuerna bestod av ca 16 frågor där 8 av dessa är bakgrundsfrågor om ålder, kön, utbildning, examensår, hur länge informanten arbetat som svensklärare, vilka program informanten undervisar på, huruvida informanten fick undervisning i nordiska språk under sin utbildning och om den utbildningen ansågs tillräcklig. Därefter följer 8 huvudfrågor som behandlar hur många timmar informanten undervisar i nordiska språk, varför denne väljer att undervisa i nordiska språk, om informanten undervisar mer i nordiska språk i och med Lgy11 kontra Lpf94, hur viktigt informanten upplever nordiska språk gentemot övrigt centralt innehåll i Lpf94 och i Lgy11, om informanten upplever att det blivit mer tydligt vad undervisning i nordiska språk innebär i och med Lgy11, om informanten upplever att nordiska språkets ställning har stärkts i svenskämnet i och med Lgy11 och avslutningsvis om informanten har något övrigt att tillägga till ämnet (för mer utförliga detaljer kring intervjufrågorna se Bilaga 1).

Under intervjuerna ställdes frågorna i den ordning de står uppskrivna i intervjuguiden. Följdfrågor som ej står uppskrivna i intervjuguiden lades till vid intervjutillfället för att få ett utförligare svar av informanten. Vid inspelningen av intervjuerna användes en diktafon för bästa ljudupptagning och därefter transkriberades materialet.

4.2 Material

Materialet består av fyra intervjuer som är ca 10 minuter långa vardera och som därefter transkriberades till ca 3–4 sidor per intervju (De transkriberade intervjuerna bifogas som bilaga 2–5). I det transkriberade materialet valde jag att ta bort utfyllnadsord: ”eh”, ”öh” etcetera samt omtagning av meningar eller ord. Pauser markeras med tre punkter ”...”, förtydliganden står utskrivna kursivt inom parentes (*förtydliganden*) och då jag valt att korta ner ett citat markeras det med tre punkter inom hakparentes [...].

Informanterna är alltså fyra till antalet, tre kvinnor och en man som alla jobbar på samma gymnasieskola inom Göteborgsregionen. Urvalet av informanter är delvis baserat på ett bekvämlighetsurval och därför blir den geografiska spridningen låg. Urvalet är dessutom delvis baserat på huruvida informanterna har jobbat med både Lpf94 och Lgy11 då min undersökning kräver det för att kunna dra rimliga slutsatser utifrån frågeställningarna. Informanterna är alla yrkesverksamma svensklärare och alla utom en undervisar vid intervjutillfället i kursen Svenska 2. Nedan följer en kort presentation av varje lärare och deras bakgrund. Namnen är fingerade.

Michaela: Utbildad ämneslärare i svenska och tyska. Michaela läste 5 år på lärarutbildningen i Uppsala och Göteborg. Hon har arbetat som svensklärare sedan dess och undervisar just nu på estetiska programmet.

Elisabeth: Utbildad ämneslärare i svenska, engelska och franska. Elisabeth gick lärarhögskolan i Göteborg. Ämnet svenska undervisar hon just nu i på Fordonsprogrammet. Eftersom dessa elever läser ett yrkesförberedande program ingår inte kursen Svenska 2 vilket innebär att Elisabeth aldrig undervisat i nordiska språk enligt Lgy11. Däremot har hon undervisat i nordiska språk länge enligt den föregående läroplanen Lpf94 varför jag valt att ta med hennes kommentarer i resultatet

Sara: Utbildad ämneslärare i svenska, historia och religion. Sara läste 4½ på lärarhögskolan i Göteborg och hon har arbetat som svensklärare sedan dess. Just nu undervisar hon på samhällsprogrammet.

Marcus: Utbildad ämneslärare i svenska och historia, har läst 5 ½ år på lärarhögskolan. Marcus undervisar just nu på handelsprogrammet och teknikprogrammet.

4.3 Etiska överväganden

Då jag utgått ifrån en kvalitativ metod, intervjuer, valde jag att spela in dessa. När jag tog kontakt med informanterna via mail, bifogade jag ett brev, där jag tydligt beskrev ämnesfältet och syftet för uppsatsen som de tillfrågade kunde ta del av. I brevet stod också att intervjuerna med deras tillåtelse önskades spelas in men att namn och skola naturligtvis är anonymt i uppsatsen. Vidare tillfrågades varje informant också vid intervjutillfället om det var okej att intervjun spelades in och samtliga informanter gav sitt samtycke till detta. Informanterna har också fått tillgång till transkriberingen av sin intervju för att få möjlighet att kommentera denna.

5 Resultat

I detta kapitel redogörs först för resultaten kring de bakgrundsfrågor som ställdes rörande lärarnas egen utbildning i nordiska språk. Därefter redovisas resterande resultat i två underrubriker: Nordiska språk i svenskundervisningen och Nordiska språkens ställning i svenskämnet. Under dessa rubriker presenteras de mest intressanta citaten ur intervjuerna utifrån de frågor som informanterna fick svara på. Totalt är det varen från 10 intervjufrågor som redogörs för här. För att se utförligare svar hänvisas till transkriptionerna för varje intervju som återfinns i bilaga 2 – 5.

5.1 Bakgrundsfrågor

1. Fick du undervisning i nordiska språk under din lärarutbildning?

På frågan om lärarna fick undervisning i nordiska språk under sin lärarutbildning svarar alla fyra ja. I princip alla lärarna har läst lika mycket, ca 5 poäng (vilket motsvarar 7,5 poäng idag) och tydligt är att fokus inom deras utbildning legat på de två nordiska språken norska och danska och dess likheter med svenskan.

Michaela: Mm det fick jag. Vi hade nog...utav 20 poäng som var helfartsläsning per termin hade vi när vi kom upp på svenska c nivå...fem poäng utav dom 20 var norska och fem poäng utav dom 20 var danska.

Elisabeth: Ja. Det fick vi. Kommer inte ihåg hur många poäng det var men det var både norska och danska...så att...det kan ha varit två, 10 poäng nä 10 poäng kan det knappast ha varit nej det kanske var fem poäng eller någonting sånt.

Marcus: Ja. [...]. Och det var sammanlagt 10 gamla poäng. Nej det var inte ens det, det var 5 gamla poäng vad nu det blir på nya...

Sara: Jaa faktiskt rätt så mycket. Dels så hade vi två... tre obligatoriska kurser så dels läste vi den obligatoriska norskan och den obligatoriska danskan och sen så läste vi en obligatorisk kurs som var någon sån här...Skandinaviska liksom som var någon slags...

2. Upplevde du att du fick tillräckligt med utbildning i nordiska språk under din lärarutbildning?

Av de fyra tillfrågade lärarna berättar Sara och Elisabeth att de anser sig fått tillräckligt med undervisning i nordiska språk under sin lärarutbildning i förhållande till vad de sedan har undervisat om.

Sara: Ja det tycker jag verkligen. Så där så att det inte riktigt stod i paritet med hur litet det blev... när man kom ut.

Elisabeth: Ja. Det tycker jag i alla fall för det som vi... man haft användning för [...] Vi hade ju...vi läste ju litteratur på både norska och danska och hade undervisning av olika slag. Ja.

Michaela och Marcus å sin sida anser inte att de fått tillräckligt med utbildning i nordiska språk utan hävdar att den var alldeles för ytlig och inte så omfattande som de önskat.

Michaela: Eh njaa alltså jag vet inte. Jag fick ju en inblick i det i alla fall men tillräckligt är det väl naturligtvis inte. Det var ju liksom...våldigt ytligt orienterade.

Marcus: Nej...sen tillräckligt för vad är ju frågan men jag kan inte säga att det var speciellt omfattande. Så nej [...]. Det var ju två och en halv vecka per språk och...det var lite lite tyckte vi. Mm och med tanke på att vi förväntas undervisa rätt mycket om detta så var det ju lite lite.

5.2 Nordiska språk i svenskundervisningen

Här presenteras de svar lärarna angett kring sin egen undervisning i nordiska språk.

3. Svenska 2 är 100 timmar. Hur många av dessa timmar uppskattar du att du undervisar om grannspråken/nordiska språken?

När det gäller antalet timmar varje lärare lägger ner på just nordiska språk inom svenskämnet blir svaren väldigt olika. Elisabeth undervisar som bekant på fordonsprogrammet och dessa elever läser inte svenska 2 varför hennes svar blir att hon inte undervisar i nordiska språk.

Elisabeth: Jag tänkte säga inga alls jag har ju inte Svenska 2. Jag har ju... fordon läser ju aldrig några Svenska 2 kurser. Eller ja skulle kunna göra det men det är väldigt få som gör det och då går de tillsammans med el-eller handelseleverna.

Elisabeth fick vidare svara på frågan hur många timmar hon lade ner på nordiska språk när hon undervisade enligt Lpf94 och då svarar hon att det bara handlar om ett par lektioner.

Elisabeth: Tja... det kunde ha varit...man hade kanske ett par lektioner bara...med de elever jag hade... Så att det var inte så mycket ändå... Man läste kanske Flickan med svavelstickorna på danska och läste kanske några texter på norska och så fick de lära sig lite glosor och lite sånt.

Michaela svarar likt Elisabeth att det endast handlar om ett par lektioner men Michaela berör nordiska språk mer i undervisningen än Elisabeth.

Michaela: Eh, ja... Jag kan säga såhär... Jag berör det väldigt väldigt ytligt. I vissa klasser som till exempel den trean som gick ut nu i somras 2016 fick dom göra ett arbete under ja 3–4 veckor och dom fick jobba mer än vad någon annan klass gjort för mig i nordiska språk innan [...].

Michaela berättar vidare att hon berör nordiska språk väldigt ytligt och väljer att kort ta upp språksituationen i Norden, göra korta nedslag i litteraturen och väljer då att blanda upp det med att prata kring skönlitterära drag som exempelvis vad som utmärker en saga. Hon nämner inget konkret timantal men av intervjun framgår att det är mindre än 3 veckor.

Michalea: Låt säga att en kort kort ytlig genomgång om liksom språksituationen i Norden och beröringspunkter...nedslag i skönlitteratur, jag har tittat lite på sagor [...] och sen har de helt enkelt fått testa på att läsa dom texterna eller utdrag ur sagorna och så har vi bara pratat kring...inte bara nordiska språk utan vad som är sagodrag och så överhuvudtaget då. Ja... det är nog det.

Marcus och Sara å sin sida undervisar båda betydligt mer i nordiska språk. Marcus valde senast han undervisade i nordiska språk att precis som Michaela blanda upp ämnet med ett annat centralt innehåll, i detta fall utredande texter och tal. Marcus nämner dock att han brukar undervisa i enbart nordiska språk och då i ca sex lektionspass à 80 minuter vilket motsvarar ca 8 timmar.

Marcus: Det beror lite på...I år till exempel... eller förra året jag hade den kursen...Då blev det rätt så många timmar...och då knöt jag ihop det med språksociologin som jag haft året innan så vi slutade med språksociologin på våren... i ettan och sedan påbörjade vi minoritetsspråk och...grannspråk...och la in dels utredande texter dels utredande tal och då blev det väldigt mycket [...] så vad skulle jag säga...timmar? Jag lägger en sex lektioner ungefär à 80 min rent på det.

Sara är den av de fyra lärarna som undervisar flest timmar i nordiska språk. Hon uppskattar det till ca fem veckor med två lektionspass per vecka på ca 90 min vilket då skulle bli ca 15 timmar.

Sara: Jaa...Vad kan det bli [...]. Vi träffar dom [*eleverna*] ju två pass som är ungefär 1 ½ timma så säg knappt tre timmar per vecka och så gånger fem, 15 timmar då ungefär. Nu får vi ju inte hundra timmar för hundra poäng men där omkring. Ja.

4. Varför väljer du att undervisa i nordiska språk?

Gemensamt för de tre lärarna Marcus, Michaela och Sara är att de ger ett och samma argument för att de undervisar i nordiska språk, nämligen att det står uttryckt i läroplanen att det skall ingå i undervisningen.

Sara: Ja...Haha...Just nordiska språk är nog faktiskt för att det står i kursplanen jag är nog inte jätteintresserad av det själv [...]. Det står i kursplanen men kanske också finns det en tanke hos mig att ta bort...Nu skall jag tvätta lite på den här tråkiga attityden som svenskan har till danskan att det bara är grötigt och konstigt och fult...och inte går att förstå.

Michaela: I princip enbart för att det står i ämnesplanen i årskurs två att man skall göra det. Annars hade jag nog inte gjort det faktiskt.

Marcus berättar att om inte nordiska språk stått med i läroplanen hade han valt bort det till förmån för andra förmågor som han anser att eleverna behöver utveckla.

Marcus: Därför att det står...jag ska ju prata grannspråk och minoritetsspråk...Så mest därför det hade nog varit så att jag valt bort det till förmån för...andra förmågor i språket men om jag fick...Alltså att kunna välja bort språkhistoria och ta grannspråk istället så hade jag nog gjort det.

Elisabeth fick svara på frågan varför hon skulle välja att undervisa i nordiska språk om hon undervisat i Svenska 2. På den frågan svarar hon likt de övriga lärarna att det står i läroplanen.

Elisabeth: Ett tag så fanns det ju inte med i kursen längre, i kursplanen. Man följer ju det som står i kursplanen och många gånger är det så mycket som står i kursmålen så man brukar ju inte lägga in någonting utöver det som inte är programanknutet så att säga. Mm.

Michaela menar på att det finns annat än grannspråken som är intressant att ta upp inom ämnet nordiska språk, exempelvis minoritetsspråken och så vidare.

Michaela: Det finns en hel del...om jag skall motivera det så finns det minoritetsspråk i Sverige man kan fördjupa sig i snarare än grannlänternas språk.

5.3 Nordiska språkens ställning i svenskämnet

Här redogörs för de tankar som framkom kring nordiska språkens ställning i svenskämnet under intervjuerna.

5. Upplever du att du undervisar mer i nordiska språk i och med Lgy 11 kontra Lpf94?

Två av lärarna, Sara och Marcus berättar att de upplever att de undervisar mer i nordiska språk sedan Lgy11 infördes och båda hänvisar till att det står tydligare uttryckt i kunskapskraven att nordiska språk skall ingå.

Sara: Ja, det tycker jag. Jag tycker att det är så tydligt [...]. Och man måste ha varit inne i dem och så där gör nog att även jag har sugits med och tycker att oj man kan nog inte bara...Ja och så finns det ju nordiska språk och så kan vi gå vidare så att säga...

Marcus: Mer faktiskt i och med att det står tydligare och i och med...att det finns i kunskapskraven på ett annat sätt än i betygskriterierna [för Lpf94] som jag minns det i alla fall. Så det är mer. [...].

Michaela svarar istället att hon upplever att hon undervisar mindre i nordiska språk nu än tidigare men att detta kanske beror på att hon när Lpf94 fortfarande gällde var ny inom läraryrket och då menar på att samvetet sade henne att hon borde undervisa i nordiska språk.

Michaela: Mindre, mindre Ja. Det kan väl kanske bero på att jag var ny då också och var... man har ju ambitionen att, förstå mig rätt, att göra allt hur mycket som helst i början...så jag tror att samvetet jagade även väl när det kom till nordiska språk och dom där...uppmaningarna i styrdokumenterna att man skulle jobba med det.

Elisabeth fick istället frågan om hon tror att hon skulle undervisat mer i nordiska språk om hon undervisat i kursen Svenska 2 men på den frågan svarar hon ett tydligt nej och hänvisar till det stora motståndet till nordiska språk som hon upplever finns bland eleverna samt att de redan har svårigheter inom andra områden som är viktigare.

Elisabeth: Nej. Det tror jag inte. Ja... det är ett så pass stort motstånd bland eleverna (*mot nordiska språk*) ...eller det var redan på den tiden så därför så är

det... kanske inte det man lägger ner energin på. De har så mycket motstånd mot annat så jag lägger nog hellre ner energin på läsning överhuvudtaget med den elevkategorin jag har.

6. I förhållande till annat centralt innehåll i Svenska 2 hur viktigt anser du att nordiska språk är?

Alla fyra lärarna är eniga om att det finns delar ur det centrala innehållet som är viktigare än nordiska språk. Både Marcus och Michaela pratar om friheten att som lärare vikta innehållet i en kurs och då lägga mer tid på det som anses viktigt.

Marcus: Ja...om man...alltså vi har ju friheten att vikta innehållet och lägga tid på det så...Då blir det ju så pragmatiskt att jag lägger den tid som krävs för att eleverna skall nå en nivå så att alla har chans att nå ett A [...]. Och det beror på att kurserna är så pass...fullspäckade.

Michaela: Ja. Det kommer i... det är sekundärt för mig. Vi var ju på en föreläsning, om det var ett år sedan kanske, som handlade om formativ bedömning och... då kom vi in på diskussionen...Hur skall vi hinna med och så vidare och då sa hon [*föreläsaren*]väldigt rakt ut att man har ju rätt att...så länge man ägnar allt innehåll i ämnesplanen liksom... nån form av uppmärksamhet så kan man alltid vikta. Så vissa moment kan man göra väldigt lite av så länge man åtminstone har gjort nånting [...]. Men det är mindre nu [*nordiska språk*] än vad det varit innan och hon kanske är en bidragande, liksom orsak till att bekräfta det som jag har tänkt, är det viktigt verkligen?

Sara och Elisabeth menar att det finns andra saker inom svenskämnet som de hellre berör i undervisningen än nordiska språk. Elisabeth menar på att hon tycker det är viktigare att eleverna kan uttrycka sig korrekt, argumentera och så vidare.

Elisabeth: Ja det kommer ganska långt ned på listan om jag skall vara ärlig. Jag tycker det är viktigare att de kan uttrycka sig korrekt, någorlunda väl kunna argumentera och så vidare i tal och skrift...så det lägger jag mer energi på än nordiska språk. Mm.

Sara har tidigare berättat att hon personligen är mer intresserad av exempelvis språksociologin och här påvisar hon ytterligare att nordiska språk är det som är av minst intresse för henne i undervisningen.

Sara: Åh det...där är det väl kanske som sagt...lite. Det finns annat som jag skulle vilja att vi kunde ägnade oss åt istället... Jag skulle nog tänka att av allt som finns

i svenskkursen från ettan till trean, skulle jag nog säga att nordiska språk är det som är av minst intresse...Tycker jag nog.

7. Om du jämför med Lpf94, är det mer viktigt i Lgy11 jämfört med Lpf94?

På denna fråga svarar två av lärarna, Sara och Elisabeth att det är lika viktigt nu i Lgy11 som det var i Lpf94 och att det där med inte har blivit varken mer eller mindre viktigt med nordiska språk i svenskämnet.

Elisabeth: Jag tyckte inte det var så viktigt då heller egentligen för att det var... det stod att man skulle undervisa i det, jag kommer inte ihåg ordalydelsen nu längre men...det var ju inte så att man... lade ner så mycket energi på det [...]. Det har väl alltid varit lite styvmoderligt behandlat. Mm.

Sara: Näe...Jag tycker nog det är samma...Jag tror nog just det här att det kan vara lite tungjobbat. Det är inte ett jättestort intresse för det. Det är lite svårare att motivera det praktiska med det. Kanske också givetvis därför att ungdomar är så...i alla dom här länderna är så slängda med engelska så skulle man träffa någon skulle man ändå bara prata engelska med dom.

Michaela upplever att det var mer viktigt i och med Lpf94 då hon tycker att det numera nämns väldigt ytligt i läroplanen.

Michaela: Jag tycker att det nämns väldigt ytligt i ämnesplanen för Svenska 2 idag. Och... sen vad det får för liksom ringar på vattnet... det skulle ju kunna vara som i mitt fall att man tar det med en nypa salt [...] stöd för det kanske man har dels i det här med att vikta men dels också att det står väldigt i förbifarten, de nordiska språken delvis på originalspråk någonting sånt där står det ju...Det är ju inte direkt några kniven-mot-strupen hänvisningar.

Marcus är den enda av de fyra lärarna som upplever att nordiska språk blivit mer viktigt i Lgy11, alltså att det fått större utrymme nu än i Lpf94.

Marcus: Mm näe... Då valde man lite vad man ville ha (*i Lpf94*). Det var två terminer... eller två läsår... Och mycket språk i A kursen och väldigt mycket litteratur i B-kursen och där emellan så petade man in språken lite mer...Så jag tycker överhuvudtaget så har ju den delen...språksociologi, grannspråk och språklagstiftning fått...större utrymme nu.

8. Upplever du att det i och med Lgy11 blivit tydligare vad undervisning i nordiska språk innebär?

Här blir det tydligt att två av lärarna, Michaela och Elisabeth, inte tycker att det blivit tydligare utan båda anser att det står väldigt vagt uttryck kring nordiska språk och framför allt undervisning i grannspråken norska och danska.

Michaela: Nej. Det tycker jag inte. Absolut inte. Väldigt väldigt vagt. Det kan vara vilken text som helst eller, jag fattar det som att det kan vara film eller ja...och så det viktiga är att det delvis är på originalspråk alltså det...det skulle man ju kunna checka av genom att låta dom läsa en dikt högt liksom. Klart! Alltså, det är klart att man inte får göra på det sättet men...det är så pass vagt uttryckt att det vädjar till den undervisandes liksom, samvete kring det. Ja.

Elisabeth: Njåe tror jag knappast snarare tvärt om. Läsa dem på originalspråk det är...hur mycket? Handlar det om Flickan med svavelstickorna eller handlar det om att jag skall läsa en hel bok...alltså...vad handlar det om egentligen? Så därför vet jag inte om det är tydligare. Nej.

Marcus och Sara å andra sidan tycker att det blivit mycket tydligare. Marcus kan inte riktigt uttala sig om varför då han inte kommer ihåg formuleringarna kring nordiska språk i Lpf94 och Sara upplever att det blivit mer styrt nu vad undervisning nordiska språk innebär.

Marcus: Jaaa. Ja det tycker jag. Varför jag är lite osäker är för att jag minns inte exakt vad det stod (*i Lpf94*) men jag vet vad det står nu och det är tydligare.

Sara: Ja, ja det tycker jag. Det tycker jag verkligen. Mycket mer styrt på det sättet liksom men också...en styrning kan ju vara negativ...min konstnärliga frihet som lärare försvinner men det kan också vara väldigt positivt då gör vi ungefär samma sak...vi får någon slags yttre ram vi kan inte hålla på...att göra precis som vi känner för själva och då ge eleverna väldigt olika utbildning samtidigt är det ju också intressant.

9. Tycker du att nordiska språkens ställning har stärkts i svenskämnet i och med Lgy11?

Marcus och Sara berättar båda två att de tycker nordiska språken har stärkts i svenskämnet i och med Lgy11 och båda kopplar ihop det med att nordiska språk numera står tydligt utskrivet i kunskapskraven vilket det inte gjort innan.

Marcus: Det har stärkts nu ja...Mm det mesta är ju att det faktiskt...att det är väldigt tydligt i kunskapskraven att du måste ha med det här. Kunskapskravet

innebär att du kan inte hoppa över det på något sätt eller [...]. Sen kan man ju som lärare skita i det där...jag har valt att inte göra det...För att det är tjänstefel anser jag men det är ju en kamp i att hinna med allting och inte få det för snuttifierat. Så jag tycker det...jag tycker det har stärkts och... hade bara önskat i så fall att man kunde få ...Ja man vill alltid ha mer tid i kurserna va...det är ju det som är problemet.

Sara: Ja det tycker jag. Mm. Ja, ja, att det är så explicit på något sätt och jag tror också just det här att det kopplades ihop väldigt tydligt...till... betygskriterierna stärker på något sätt... för när folk gör sin matris då står det ju där liksom då måste man ju göra någonting med det.

Michaela och Elisabeth å sin sida tycker inte att nordiska språken har stärkts. Elisabeth uppfattar det som ungefär samma i båda läroplanerna.

Elisabeth: Näe jag tror att det är ungefär samma. Inte starkare.

Michaela tycker inte att nordiska språken har någon pondus alls i ämnesplanen vilket hon anser att det hade i den gamla läroplanen Lpf94.

Michaela: Jag tycker att...Det har absolut ingen pondus i ämnesplanen det tycker jag inte.

Hon fick svara på frågan om hon upplever nordiska språkens ställning starkare i den förra läroplanen Lpf94 vilket hon svarar ja på och menar att hon tyckte nordiska språk hade en centralare roll där.

Michaela: Ja. Jag tycker nog det...Även om jag undervisade... lite kortare tid där [på Lpf94] men känslan av att... svenska språket någonstans skall inkludera grannländernas språksituation av den enkla anledningen att grannländernas språk har många likheter med svenskan, jag tyckte man jobbade mer med det då. Ja jag tyckte det hade en centralare roll, det var mer självskrivet

Michaela berättar vidare att skolverket vid ett tillfälle valde att uppmärksamma temat nordiska språk genom att låta det vara temat på ett nationellt prov men trots detta menar hon på att nordiska språk inte har någon pondus alls i svenskämnet.

Michaela: Sen har man ju från skolverkets sida lyft det temat så sent som på ett nationellt prov för några år sedan. Och där utgick man ju ifrån minoritetsspråk i Norden [...]. I den bemärkelsen har väl skolverket liksom...det är verkligen ett sätt att uppmärksamma temat nordiska språk. Att låta det vara ett... föremål för årskurs

treornas utredande texter. Men...annars så tycker jag att det är lösa boliner liksom...finns liksom ingen pondus i det [*nordiska språk*] alls tycker jag.

10. Har du något övrigt du vill tillägga till ämnet?

Alla fyra lärarna fick avslutningsvis möjlighet att tillägga något till ämnet och där valde Sara och Elisabeth att inte tillägga något. Marcus och Michaela valde att återigen ta upp problemet lärare har med att vikta innehållet i kurserna. Båda två menar på att det som måste hamna i fokus i svenskämnet är de förmågor och kunskaper som eleverna har svårt att klara av, och framför allt då för att kunna klara nationella proven, och därmed blir inte nordiska språk prioriterat i svenskämnet.

Marcus: Näe... men det är ju det här med att man som lärare måste välja ut vad som är viktigast och lägga vikten på det... Och tidigare så stod det tydligare att vi skulle välja utifrån elevens studieriktning och nu måste vi välja utifrån vad är det eleven har svårt att klara av [...] och då väljer vi att lägga energin på det som eleven inte klarar och då blir faktiskt just kunskapskraven som innefattar språk, där nordiska språk ingår i kunskapskraven...det är inte så svårt jämfört med dom andra. Det klarar eleven. Det är inhämta kunskap...att skriva vetenskapligt däremot är en helt annan grej med helt andra krav...

Michaela: Om det inte hade varit så mycket som man behöver göra med sina elever för att de skall klara av nationella prov och för att de skall utvecklas i sitt eget svenska språk alltså modersmålet som någonstans måste få vara överlägset viktigast... så hade det varit väldigt roligt att jobba med grannländernas språk och likheter med dem mer. Men det... jag känner att det är inte prioriterat. Nej.

6 Diskussion och slutsatser

I detta kapitel redogörs först för de faktorer som kan ha påverkat undersökningen. Därefter presenteras det samband som jag hittat utifrån intervjuerna följt av samband mellan tidigare studier och min undersökning. Vidare presenteras svaren på mina frågeställningar följt av slutsatsen för undersökningen. Sist presenteras reflektioner kring vad för konsekvenser resultaten ger för mitt framtida yrke som lärare följt av vad som hade varit intressant att undersöka vidare.

6.1 Faktorer som påverkade undersökningen

Till att börja med kan jag konstatera att undersökningen är gjord i så liten skala, med endast fyra informanter, att resultaten inte kan sägas gälla generellt för Sveriges svensklärarkår och inte heller för svensklärarkåren i Göteborgsregionen. För att kunna dra generella slutsatser av resultatet krävs en mycket mer omfattande studie, med framför allt fler informanter. Därför är resultaten, sambanden och även slutsatserna gällande endast specifikt för just de fyra intervjuade lärarna. Det skall också sägas, att eftersom min undersökning är gjord utifrån ett bekvämlighetsurval, att de fyra informanterna är verksamma på samma gymnasieskola, gör att den geografiska spridningen blir väldigt låg. Detta bidrar också till att mitt resultat inte kan säga något om svensklärare generellt, i ett större perspektiv. Denna undersökning kan därför endast representera de fyra intervjuade lärarna på just den skolan. Vidare valde jag att använda begreppet nordiska språk vid intervjuerna, och det begreppet omfattar då all undervisning i nordiska språk (inte bara grannspråken) men också språkförhållandet i Norden, minoritetsspråk etcetera. Det begreppet kan naturligtvis ha tolkats på annat sätt av informanterna, som exempelvis istället relaterade begreppet endast till grannspråken norska och danska. Det skulle kunna förklara att vissa av svaren hos informanterna är tydligt kopplade till just undervisning i grannspråk och inte nordiska språk i stort. Därmed hade förmodligen begreppet språksituationen i Norden i alla fall ibland varit önskvärt att använda, och det hade kanske gett mer utförliga svar. Validiteten i min undersökning kan därför i sammanhanget sägas vara låg. Trots detta anser jag reliabiliteten vara hög då informanterna troligt ändå ger samma svar om undersökningen skulle göras på nytt med identiska förutsättningar.

6.2 Samband mellan intervjuerna

Trots låg geografisk spridning och låg generaliserbarhet kan jag ändå finna relevanta samband mellan de fyra intervjuerna. Alla fyra lärarna har fått utbildning i nordiska språk, fem gamla

poäng, och enligt lärarna låg fokus på det danska och norska språket samt litteraturläsning inom språken. Det är bara Sara och Elisabeth som anser denna utbildning vara tillräcklig medan Marcus och Michaela berättar att det inte kändes tillräckligt omfattande i relation till när de sedan skulle bedriva egen undervisning. Tydligt är att alla fyra lärarna lägger ned olika mycket tid på nordiska språk, allt ifrån 1–5 timmar och både Michaela och Elisabeth har gemensamt att fokus ligger på att läsa litteratur på norska och danska. Michaela och Marcus berättar att de dessutom brukar blanda upp nordiska språk med annat centralt innehåll. Ett tydligt samband är att Sara, som är den som undervisar mest i nordiska språk (hela 15 timmar) också är en av de två lärarna som anser sig fått tillräckligt mycket utbildning inom ämnet. Michaela som är den, utöver Elisabeth, som undervisar minst i nordiska språk, är en av de två lärarna som inte anser sig fått tillräckligt med utbildning i nordiska språk. Jag kan också se ett tydligt samband i att Sara och Marcus är de två lärarna som undervisar mest i nordiska språk och samtidigt är de två av fyra lärare som både anser att det blivit tydligare vad undervisning i nordiska språk innebär i och med Lgy11 och dessutom tycker att nordiska språkets ställning har stärkts i svenskämnet. Tydligt är också att både Sara och Marcus hänvisar till att det beror på att formuleringarna i läroplanen blivit tydligare samt att nordiska språk uttryckligen står med i kunskapskraven för de olika betygen i Svenska 2. Tvärtom gäller för Michaela och Elisabeth som båda är de två lärarna som undervisar minst i nordiska språk, de anser inte att det blivit tydligare vad undervisning i nordiska språk innebär i och med Lgy11. Båda anser också att nordiska språkets ställning inte har stärkts i svenskämnet. Gemensamt för alla fyra lärare, oavsett hur mycket de undervisar i nordiska språk, är att de undervisar i nordiska språk i princip enbart för att det uttryckligen står i läroplanen. Gemensamt är också att alla fyra lärarna hade valt bort nordiska språk till förmån för andra förmågor och kunskaper inom svenskämnet, om de haft möjligheten. Sammantaget menar de fyra lärarna att förmågor som att kunna skriva, tala, uttrycka sig korrekt, läsa, argumentera och så vidare är viktigare än att tillägna sig kunskaper inom nordiska språk.

6.3 Kopplingar till tidigare forskning

Flera samband finns också mellan min undersökning och tidigare gjorda undersökningar. Alla fyra lärare i min undersökning svarar att de undervisar i nordiska språk i princip enbart för att det står utskrivet i läroplanen. Detta stämmer väl överens med Anderssons studie där även hennes informanter svarar att de undervisar i nordiska språk för att det står uttryckt i läroplanen. Vidare visar resultaten i Anderssons studie att det är en av de intervjuade lärarna som hänvisar till elevernas negativa inställning till nordiska språk vilket Andersson menar kan vara en

bidragande orsak till att lärarna undervisar förhållandevis lite i nordiska språk. Detta stämmer överens med Elisabeth i min studie som också hänvisar till det motstånd som finns bland eleverna när det gäller undervisning i nordiska språk. I Anderssons studie hänvisar lärarna också till någon slags yrkesstolthet när det gäller att genomföra undervisning i nordiska språk vilket också två av mina informanter, Marcus och Sara, menar på. Båda säger att det inte går att hoppa över i och med kunskapskraven och Marcus menar också att det är tjänstefel att inte ta upp det i undervisning när det står utskrivet i läroplanen. I min studie menar alla fyra lärare att det finns viktigare områden än nordiska språk att behandla i undervisningen vilket gör att nordiska språk inte alls anses viktigt jämfört med övrigt centralt innehåll i Svenska 2. Detta överensstämmer med Nygrens resultat som visar att det vanligaste argumentet lärare uppger för att undervisning i just då grannspråk väljs bort är prioritering av andra områden. Något jag kan konstatera är också att både Andersson och Nygren menar att lärarna i deras studie svarar att de lägger mellan 1–2 timmar per år på undervisning i nordiska språk. Detta stämmer visserligen överens med två av mina informanter, Michaela och Elisabeth, som undervisar ungefär lika mycket. Förvånande är dock att Sara och Marcus i min studie lägger betydligt fler timmar under ett år på nordiska språk, 8 respektive 15 timmar, vilket inte stämmer överens med den tidigare forskningen. Om detta beror på att Sara och Marcus har en bättre inställning till nordiska språk än lärarna i Anderssons studie är svårt att veta då min undersökning inte behandlade just lärares inställning till nordiska språk.

6.4 Svar på frågeställningarna

Svaren på mina frågeställningar blir således att två lärare uppskattar att de undervisa mer i nordiska språk enligt Lgy11 och två uppskattar att de undervisar mindre. Två av lärarna upplever att det blivit tydligare vad undervisning i nordiska språk innebär i och med Lgy11 och två av lärarna upplever att det inte blivit tydligare. Jag kan också konstatera genom tidigare forskning, vilket också stärks av min undersökning, att lärare inte anser nordiska språk lika viktigt som övrigt centralt innehåll i Svenska 2, att nordiska språk gärna prioriteras bort till förmån för annat kunskapsinnehåll inom svenskämnet samt att vanligaste argumentet för undervisning i nordiska språk är helt enkelt för att det står uttryckt i läroplanen. Resultaten visar alltså att lärare tolkar just denna formulering kring nordiska språk i läroplanen olika. Trots att skolverket gjort ett försök att göra det tydligare vad undervisning i nordiska språk skall innefatta verkar inte lärarna vara eniga om hur formuleringarna skall tolkas. Det är alltså ännu oklart vad undervisning i nordiska språk innebär och hur mycket undervisning ämnet bör omfatta.

6.5 Slutsats

Min hypotes i undersökningen utgick från att de nordiska språkens ställning i svenskämnet borde ha stärkts i och med Lgy 11. Detta eftersom nordiska språk numera finns med i kunskapskraven och därmed bör vara en central del av svenskundervisningen. Hypotesen grundar sig också i de avtal som har tecknats mellan de nordiska länderna rörande undervisning i nordiska språk. Två av lärarna i min undersökning svarar att de undervisar mer i nordiska språk i och med Lgy11. Dessa två lärare poängterar tydligt att nordiska språk numera finns motsvarat i kunskapskraven och svarar uttryckligen att nordiska språken har stärkts i svenskämnet vilket gör att det finns en liten tendens att min hypotes stämmer. Men trots att dessa två lärare ger förhållandevis positiva svar kring undervisning i nordiska språk och trots att Nordens länder undertecknat flertalet avtal, blir min slutsats, utifrån min undersökning i relation till tidigare forskning, att nordiska språkens ställning inte stärkts i svenskämnet. Detta eftersom alla fyra lärarna i min undersökning, samt flertalet lärare i tidigare undersökningar, anser att det finns andra viktigare områden inom svenskämnet att behandla i svenskundervisningen än nordiska språk.

6.6 Ämnesdidaktiska implikationer

Hur kan detta resultat då få konsekvenser för mitt framtida yrke som lärare? Till att börja med kan det vara nyttigt att som lärare ha en överblick över de avtal som finns mellan de nordiska länderna och att dessa involverar just utbildning i nordiska språk men också att tanken med dessa avtal är att stärka det nordiska samarbetet och gemenskapen. Det kan också vara viktigt att veta vad som står skrivet i läroplanen kring just nordiska språk men också då ha i åtanke att det råder en viss tvekan inom lärarkåren vad formuleringarna kring undervisning i nordiska språk i läroplanen innebär. Detta trots att det vanligaste argumentet för undervisning i nordiska språk är just att det står i läroplanen och här kanske jag som lärare behöver fundera över hur jag motiverar undervisning i nordiska språk för mina elever. Är det för nyttans skull eller för att det finns med i läroplanen? Det kan också vara viktigt att bära med sig att flertalet lärare och föreläsare pratar om friheten att vikta det centrala innehållet som finns i Skolverkets svenskämnesinnehåll. Jag som lärare har friheten att prioritera vad som skall ägnas mer eller mindre tid och därmed behöver jag också fundera över hur viktigt nordiska språk är för mina elever. Har de andra svårigheter som kan skapa problem senare under högre studier eller i arbetslivet som är viktigare att de får med sig än fördjupade kunskaper inom nordiska språk?

Jag tror också att denna undersökning kan skapa en medvetenhet att situationen kring undervisning i nordiska språk ser ut som den gör på gymnasiet och därmed kanske den är en liknande i grundskolan, lärarna väljer att prioritera bort nordiska språk, och därmed har förmodligen inte alla elever samma förkunskaper kring det ämnet när de kommer till gymnasiet.

6.7 Intressant att undersöka vidare

Denna undersökning har väckt många frågor och tankar kring vad som hade varit intressant att undersöka vidare. Naturligtvis hade en liknande undersökning i större skala varit önskvärd för att se om resultaten i denna studie är representativt för hela svensklärarkåren. Det hade också varit intressant att undersöka hur undervisningen i nordiska språk ser ut och huruvida det är någon skillnad mellan gymnasieskolor där majoriteten av eleverna har svensk bakgrund och gymnasieskolor där majoriteten av eleverna har utländsk bakgrund. Hur motiverar man undervisning i nordiska språk för dessa elever? Det hade också varit intressant att undersöka Skolverkets intentioner med Lgy11 och nordiska språk. Var målet att stärka de nordiska språken i och med Lgy11 och hur ser Skolverket på nordiska språkens framtid i svenskundervisningen?

6.8 Avslutningsvis

Tydligt blir genom denna undersökning och tidigare studier att nordiska språkens framtid inom svenskämnet är oviss. Avtalen mellan de nordiska länderna tecknades 1962, 1972, 1981 och det senaste tecknades 2006 vilket har hunnit bli 10 år sedan. Kanske är det dags för Nordiska ministerrådet att se över sina avtal och dags för Skolverket att se över den undervisning kring nordiska språk som bedrivs ute i skolorna i Sverige.

Litteraturlista

- Andersson, J. (2013) *Grannspråken i svenskundervisningen en kvalitativ intervjustudie*. Uppsala: Institutionen för nordiska språk, Uppsala Universitet. Hämtad från adressen: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:703900/FULLTEXT01.pdf>. (2016-10-11)
- Dalen, M. (2007). *Intervju som metod*. Malmö: Gleerups Utbildning
- Delsing, L & Lundin Åkesson, K. (2005). *Håller språket ihop Norden? En forskningsrapport om ungdomars förståelse av danska, norska och svenska*. Nordiska ministerrådet. Hämtad från adressen: <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:700762/FULLTEXT01.pdf>. (2016-11-09)
- Holgersson, S. (2008). *Grannspråksundervisning – Med utgångspunkt i kursplanen*. Uppsala: Institutionen för nordiska språk, Uppsala Universitet..
- Institutet för språk och folkminnen (2016). *Om minoritetsspråk*. Hämtad från adressen: <http://www.sprakochfolkminnen.se/sprak/minoritetssprak/om-minoritetssprak.html>. (2016-11-09)
- Jakobsson, H. (2013). *Varför, hvorfor, kvifor? Lärarstudenters inställning till grannspråksundervisning*. Uppsala: Institutionen för nordiska språk, Uppsala Universitet. Hämtad från adressen: <http://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:697130/FULLTEXT01.pdf>. (2016-10-11)
- Lund, J. (2006). Norden, de nordiske sprog og nordisk sprogpolitik. I: Madsen, L. (red.), *Nabosprogsdidaktik*. København: Dansk lærerforening, 1938 s 19–27
- Lärarnas Riksförbund. (2012) *Nordiska språk i svenskundervisningen*. Hämtad från adressen: <http://www.lr.se/download/18.30bff3351397a05549c800014773/1350672760723/Nordiska+spr%C3%A5k.pdf>. (2016-11-09)
- Nordiska ministerrådet (2006) *Deklaration om nordisk språkpolitik*. Hämtad från adressen: <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:700895/FULLTEXT01.pdf>. (2016-11-09)

Nordiskt samarbete. (1962) *Helsingforsavtalet*.

Hämtad från adressen:<http://www.norden.org/sv/om-samarbejdet-1/nordiska-avtal/nordiska-avtal/grundavtal/helsingforsavtalet>. (2016-11-09)

Nordiskt samarbete. (1972) *Avtal om kulturellt samarbete*.

Hämtad från adressen:<http://www.norden.org/sv/om-samarbejdet-1/nordiska-avtal/nordiska-avtal/kultur/avtal-om-kulturellt-samarbete> (2016-11-09)

Nordiskt samarbete. (1981). *Språkkonventionen*.

Hämtad från adressen:<http://www.norden.org/sv/om-samarbejdet-1/nordiska-avtal/nordiska-avtal/spraak/spraakkonventionen>. (2016-11-09)

Nordiskt samarbete (2016-11-09). *Det nordiska språksamarbetet*. Hämtad från adressen:

<http://www.norden.org/sv/tema/utbildning-och-forskning-i-norden/spraak>. (2016-11-09)

Nygren, D. (2012). *Gransspråksundervisning i geografisk belysning*. Uppsala: Institutionen för nordiska språk, Uppsala Universitet. Skolverket. (1994). *Läroplan för de frivilliga skolformerna Lpf 94*. Stockholm: Fritzes.

Skolverket. (2011). *Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011*. Stockholm: Fritzes.

Skolverket (2015). *Nordiska språk*. Hämtat från adressen:

<http://www.skolverket.se/skolutveckling/lorande/sprak/nordiska-sprak/nordiska-sprak-1.230201> (2016-11-09)

Torp, A. (2005). Nordens språk i forntid och nutid. I: Stampe Sletten, I. (red.) *Nordens språk med rötter och fötter*. København: Nordiska ministerrådet.

Bilaga 1 – Intervjuguide

Intervjuguide

Bakgrundsfrågor:

- *Ålder?*
- *Kön?*
- *Utbildning?*
- *Examensår?*
- *Hur länge har du arbetat som svensklärare?*
- *Vilka program undervisar du på?*
- *Fick du undervisning i nordiska språk under din lärarutbildning?*
- *Upplevde du att du fick tillräckligt med nordiska språk under din lärarutbildning?*

Huvudfrågor:

- *Svenska 2 är 100 timmar. Hur många av dessa timmar uppskattar du att du undervisar om grannspråken/nordiska språken?*
- *Varför väljer du att undervisa om nordiska språk?*
- *Upplever du att du undervisar mer i nordiska språk i och med lgy11 kontra Lpf94?*
- *I förhållande till annat centralt innehåll i svenska 2 hur viktigt anser du att nordiska språk är?*
- *Om du jämför med Lpf94, är det mer viktigt i lgy11 jämfört med Lpf94?*
- *Upplever du att det i och med Lgy11 blivit tydligare vad undervisning i nordiska språk innebär?*
- *Tycker du att nordiska språkets ställning har stärkts i och med Lgy 11?*
- *Har du något övrigt du vill tillägga till ämnet?*

Bilaga 2 – Intervju med Michaela

- **Ålder?**

42

- **Kön?**

Kvinna

- **Utbildning?**

Ja.

Universitetsutbildning så klart då... jag gick fristående kurser.

Första terminen i Uppsala, de andra terminerna i Göteborg.

Läste... nu skall vi se 80 dåvarande poäng i tyska... vilket är två år på helfart och sen läste jag litteraturvetenskap 40 poäng ett år på helfart och sen läste jag 70 poäng svenska... på helfart.

Nästan 2 år.

Haha det blir så jobbigt att räkna.

- **Examensår?**

...2005.

- **Hur länge har du arbetat som svensklärare?**

... i 11 år.

- **Fick du undervisning i nordiska språk under din lärarutbildning?**

Mmh det fick jag.

Vi hade nog... utav 20 poäng som var helfartsläsning per termin hade vi när vi kom upp på svenska c nivå... då hade vi... 5 poäng utav dom 20 var norska och 5 poäng utav dom 20 var danska.

- **Känner du att du fick tillräckligt med undervisning i nordiska språk?**

Ehh njaa asså jag vet inte.

Jag fick ju en inblick i det i alla fall men tillräckligt är det väl naturligtvis inte.

Det var ju liksom...våldigt ytligt orienterade.

Gemensamt för danskan och norska var att vi fick realia, vi fick... lite språkhistoria, vi fick... kontrastiv undervisning norska gentemot nordiska språk danska gentemot nordiska språk... och vi fick...litteraturhistoria....

De här epok liksom, lite sån epokkunskap men framför allt skönlitterära texter. Ja.

- **Vilka program undervisar du på?**

Jag undervisar just nu bara på estetiska programmet.

- **Svenska 2 är 100 timmar. Hur många av dessa timmar uppskattar du att du undervisar om grannspråken/nordiska språken?**

Eh, ja... Jag kan säga såhär... Jag berör det väldigt väldigt ytligt.

I vissa klasser som till exempel den trean som gick ut nu i somras 2016 fick dom göra ett arbete under ja 3-4 veckor och dom fick jobba mer än vad någon annan klass gjort för mig i nordiska språk innan.

Och då fick dom varsitt temaområde... och sen fick dom presentera det i en podd eller...genom att göra film.

Och det beror på att dom elever jag hade var bild- och media elever så att... jag försökte få det så att.... dom skulle få praktisera sina bild- och media kunskaper lite också då... men... ja... låt säga att en kort kort ytlig genomgång om liksom språksituationen i Norden och beröringspunkter, en kort kort...nedslag i skönlitteratur, jag har tittat lite på sagor, alltså Asbjörnsen och Moe... HC Andersen och så vidare och sen har de helt enkelt fått testa på att läsa dom texterna eller utdrag ur sagorna och så har vi bara pratat kring... då har vi pratat inte bara nordiska språk utan vad som är sagodrag och så överhuvudtaget då.

Ja... det är nog det.

- **Varför väljer du att undervisa om nordiska språk? / Varför väljer du att inte undervisa om grannspråk/nordiska språk?**

I princip enbart för att det står i ämnesplanen i årskurs två att man skall göra det.

Annars hade jag nog inte gjort det faktiskt.

Det finns en hel del...om jag skall motivera det så finns det minoritetsspråk i Sverige man kan fördjupa sig i snarare än grannländernas språk.

- **Upplever du att du undervisar mer eller mindre i nordiska språk i och med lgy11 kontra Lpf94?**

Ja.

- **Du undervisar mer?**

Mindre, mindre Ja.

Det kan väl kanske bero på att jag var ny då också och var... alltså man... då har man ju...man har ju ambitionen att, förstå mig rätt, att göra allt, hur mycket som helst i början...så jag tror att samvetet jagade även väl när det kom till nordiska språk och dom där...uppmaningarna i styrdokumentet att man skulle jobba med det.

Vi var ju på en föreläsning, om det var ett år sedan kanske, som handlade om formativ bedömning och... då kom vi in på diskussionen... det var en föreläsare här, ifrån jag tror det var från Karlstads Universitet.

Hon var jätteduktig på formativ bedömning men hon fick ändå frågan ifrån lärarna att...vad kommer det sig att...att det här är så...det krävs så mycket arbete med bedömningen idag och den skall vara så uttalad för eleverna.

Hur skall vi hinna med och så vidare och då sa hon väldigt rakt ut att man har ju rätt att...så länge man ägnar allt innehåll i ämnesplanen liksom... nån form av uppmärksamhet så kan man alltid vikta.

Så vissa moment kan man göra väldigt lite av så länge man åtminstone har gjort nånting. Och jag tror att...ja i mitt fall är det helt klart så att jag tycker att det finns mycket mycket viktigare saker att hålla på med.

Men det är mindre nu [*nordiska språk*] än vad det varit innan och hon kanske är en bidragande, liksom orsak till att bekräfta det som jag har tänkt, är det viktigt verkligen?

- **I förhållande till annat centralt innehåll i svenska 2 hur viktigt anser du att nordiska språk är?**

Ja. Det kommer i... det är sekundärt för mig.

- **Om du jämför med Lpf94, är det mer eller mindre viktigt i lgy11 jämfört med Lpf94?**

Jag har nog...jag tror att det...

Jag tycker att det nämns väldigt ytligt i ämnesplanen för svenska 2 idag.

Och... sen vad det får för liksom ringar på vattnet... det skulle ju kunna vara som i mitt fall att man tar det med en nypa salt...

Mina första år... Jag jobbade på barn och fritidsprogrammet och jag jobbade på NA programmet och dom [*eleverna*] jag jobbade med höll på en del med detta så att om jag bara skall liksom hänvisa till vad jag har gjort så har jag gjort mer då än vad jag gör nu och... stöd för det kanske man har dels i det här med att vikta men dels också att det står väldigt i förbifarten, de nordiska språken delvis på originalspråk någonting sånt där står det ju...

Det är...det är ju inte direkt några kniven-mot-strupen hänvisningar.

- **Upplever du att det i och med Lgy11 blivit tydligare vad undervisning i nordiska språk innebär?**

Nej.

Det tycker jag inte.

Absolut inte.

Väldigt väldigt vagt.

Det kan vara vilken text som helst eller, jag fattar det som att det kan vara film eller ja...och så det viktiga är att det delvis är på originalspråk alltså det...det skulle man ju kunna checka av genom att låta dom läsa en dikt högt liksom.

Klart!

Alltså, det är klart att man inte får göra på det sättet men...det är så pass vagt uttryckt att det vädjar till den undervisandes liksom, samvete kring det.

Ja.

- **Tycker du att nordiska språkets ställning har ändrats i och med Lgy 11? Hur uppfattar du nordiska språkens ställning i svenskämnet idag i och med LGY11 jämfört med tidigare kursplaner?**

Jag tycker att...jag tycker nog att det har...

Det har absolut ingen pondus i ämnesplanen det tycker jag inte.

Sen har man ju från skolverkets sida lyft det temat så sent som på ett nationellt prov för några år sedan.

Och där utgick man ju ifrån minoritetsspråk i Norden...och då kommer man ju in på det här att inom länderna i Norden så finns det konkurrerande minoritetsspråk och vad har dom för ställning i det egna landet.

Ser det likadant ut i Danmark, Norge och Sverige?

Är det samma fenomen?

Tar dom samma plats?

Hävdar de sig lika mycket eller får de samma rätt och så vidare.

I den bemärkelsen har väl skolverket liksom...det är verkligen ett sätt att uppmärksamma temat nordiska språk. Att låta det vara ett... låta det vara ett föremål för årskurs treornas utredande texter.

Men...annars så tycker jag att det är lösa boliner liksom...det är inte någonting...finns liksom ingen pondus i det [*nordiska språk*] alls tycker jag.

- **Var det starkare i Lpf94? Starkare ställning där?**

Ja.

Jag tycker nog det...

Även om jag undervisade...undervisat lite kortare tid där [*på Lpf94*] men känslan av att...att svenska språket någonstans skall inkludera grannländernas språksituation av den enkla anledningen att grannländernas språk har många likheter med svenskan, jag tyckte man jobbade mer med det då.

Ja jag tyckte det hade en centralare roll, det var mer självskrivet.

Kanske också av tradition, att man levde kvar i det.

Jag menar när jag läste på Universitetet, det är kanske fortfarande så, men institutionen för svenska språket inkluderar ju även nordiska språk både fysiskt och samarbetsmässigt och allt det här det ligger i lokalerna och...

Ja.

- **Har du något övrigt du vill tillägga till ämnet?**

Om det inte hade varit så mycket som man behöver göra med sina elever för att de skall klara av nationella prov och för att de skall utvecklas i sitt eget svenska språk alltså modersmålet som någonstans måste få vara överlägset viktigast... så hade det varit väldigt roligt att jobba med grannländernas språk och likheter med dem mer.

Men det... jag känner att det är inte prioriterat. Nej.

Bilaga 3 – Intervju med Elisabeth

- **Ålder?**

57

- **Kön?**

Kvinna

- **Utbildning?**

Ämneslärare i svenska engelska och franska. Ja. Lärarhögskolan i Göteborg.

- **Examensår?**

1986 tror jag det var.

- **Hur länge har du arbetat som svensklärare?**

Ända sen dess.

- **Vilka program undervisar du på?**

Fordon.

- **Fick du undervisning i nordiska språk under din lärarutbildning?**

Ja.

Det fick vi.

Kommer inte ihåg hur många poäng det var men det var både norska och danska...så att...det kan ha varit två, tio poäng nä tio poäng kan det knappast ha varit nej det kanske var fem poäng eller någonting sånt.

För vi hade ju...vi läste ju litteratur på både norska och danska och hade undervisning av olika slag.

Ja.

- **Upplever du att du fick tillräckligt med undervisning i nordiska språk under din utbildning?**

Ja.

Det tycker jag i alla fall för det som vi... man haft användning för.

- **Svenska 2 är 100 timmar. Hur många av dessa timmar uppskattar du att du undervisar om grannspråken/nordiska språken?**

Jag tänkte säga inga alls jag har ju inte svenska 2.

Jag har ju... fordon läser ju aldrig några svenska 2 kurser.

Eller ja skulle kunna göra det men det är väldigt få som gör det och då går de tillsammans med el-elever eller handel.

- **Om du hade undervisat i Svenska 2 varför hade du i så fall valt att undervisa om nordiska språk?**

Det...Ja det man brukade undervisa i förr så var det ju sånt som var...

Dels likheter och dels också skillnader för man skulle lättare kunna förstå.

Det är ju ändå så att de [*ungdomar idag*] åker ju ganska ofta till de andra nordiska länderna och åker skidor i Norge eller åker till Danmark och roar sig eller någonting sånt så det är ju bra att kunna förstå.

Mm.

- **Varför väljer du att inte undervisa om grannspråk/nordiska språk?**

Ja numera så...Ja nu har jag ju inte svenska 2 så att...

Ett tag så fanns det ju inte med i kursen längre, i kursplanen.

Så att man gör ju det om det står i kursplanen så...

Man följer ju det som står i kursplanen och många gånger är det så mycket som står i kursmålen så man brukar ju inte lägga in någonting utöver det som inte är programanknutet så att säga.

Mm.

- **Hur mycket undervisade du i nordiska språk när du undervisade enligt Lpf94?**

Tja... det kunde ha varit...man hade kanske ett par lektioner bara...med de elever jag hade...

Så att det var inte så mycket ändå...

Man läste kanske Flickan med svavelstickorna på danska och läste kanske några texter på norska och så fick de lära sig lite glosor och lite sånt.

- **Om du hade undervisat i svenska 2 hade du undervisat mer eller mindre i nordiska språk än när du undervisade enligt lpf94?**

Nej.

Det tror jag inte.

Ja... det är ett så pass stort motstånd bland eleverna...eller det var redan på den tiden så därför så är det... kanske inte det man lägger ner energin på.

De har så mycket motstånd mot annat så jag lägger nog hellre ner energin på läsning överhuvudtaget med den elevkategorin jag har.

Så att läsa dessutom någonting som är extra svårt att läsa för dem då...Ja.

- **I förhållande till annat centralt innehåll i svenska 2 hur viktigt anser du att nordiska språk är?**

Ja det kommer ganska långt ned på listan om jag skall vara ärlig.

Jag tycker det är viktigare att de kan uttrycka sig korrekt, någorlunda väl kunna argumentera och så vidare... i tal och skrift...så det lägger jag mer energi på än nordiska språk.

Mm.

- **Om du tänker tillbaka på Lpf94 hur viktigt tyckte du det var där med nordiska språk?**

Jag tyckte inte det var så viktigt då heller egentligen för att det var...det var inte så...

Ja det stod att man skulle undervisa i det, jag kommer inte ihåg ordalydelsen nu längre men...det var ju inte så att man...man lade ner så mycket energi på det.

Det fanns...hade man lärobok så fanns det alltid några sidor man kunde använda annars så fick man ju göra eget material.

Ja.

Så att man...

Det har väl alltid varit lite styvmoderligt behandlat.

Mm.

- **Upplever du att det i och med Lgy11 blivit tydligare vad undervisning i nordiska språk innebär?**

Njåe tror jag knappast snarare tvärt om.

Läsa dem på originalspråk det är...hur mycket?

Handlar det om Flickan med svavelstickorna eller handlar det om att jag skall läsa en hel bok...alltså...vad handlar det om egentligen?

Så därför vet jag inte om det är tydligare.

Nej.

- **Tycker du att nordiska språkets ställning har ändrats i och med Lgy 11? Hur uppfattar du nordiska språkens ställning i svenskämnet idag i och med Lgy11 jämfört med tidigare kursplaner?**

Nåe jag tror att det är ungefär samma.

Inte starkare.

- **Har du något övrigt du vill tillägga till ämnet?**

Nej inte som jag kan komma på just nu.

Bilaga 4 – Intervju med Marcus

- **Ålder?**

Oj...44.

- **Kön?**

Man

- **Utbildning?**

Gymnasielärare i svenska och historia.

Fem år då blir det väl, eller fem och ett halvt få se nu...

Ja.

- **Examensår?**

2003

- **Hur länge har du arbetat som svensklärare?**

Sedan 2003...vad blir det...14 år...snart...

Ja.

- **Vilka program undervisar du på?**

Jag undervisar huvudsakligen på handelsprogrammet...

Men sen så undervisar jag lite på...just det här året på teknikprogrammet.

- **Fick du undervisning i nordiska språk under din lärarutbildning?**

Ja.

- **Tycker du att du fick tillräckligt?**

Nej...sen tillräckligt för vad är ju frågan men jag kan inte säga att det var speciellt omfattande.

Så nej.

- **Kommer du ihåg vad det var de gick igenom?**

Ja, väldigt tydligt.

Vi gick igenom...norska så gick vi igenom... nynorsk och bokmål...lite skillnader men mest likheter...vi tittade på...olika dialekter i de olika delarna av Norge.

Apokope ja... och så vidare sådana saker som kan påverka uttal av norska.

Och likheter med danskan och kopplingar till svenskan. I danska så läste vi boken Coloradodrömmar...och tittade mycket på olika svaekkelser, tittade på likheter med svenskan, som var stor, och hur...hur har olika...svagheterna och ja...alltså...mycket skillnader mellan det stavade...eller det skrivna och det talade språket.

Ja.

Det var typ det.

Och det var sammanlagt 10 gamla poäng.

Nej det var inte ens det, det var 5 gamla poäng vad nu det blir på nya...

Så det var ju två och en halv vecka per språk och...det var lite lite tyckte vi.

Mm och med tanke på att vi förväntas undervisa rätt mycket om detta så var det ju lite lite.

Om man skall lägga till något till utbildningen så var vi frivilligt på Voksenåsen i Norge...och det gav lite.

Jag gjorde min praktik delvis på Färöarna.

Och det gav betydligt mer än någon annan utbildning...så att...men just den obligatoriska var lite kort tycker jag...

- **Svenska 2 är 100 timmar. Hur många av dessa timmar uppskattar du att du undervisar om grannspråken/nordiska språken?**

Det beror lite på...

I år tillexempel... eller förra året jag hade den kursen...

Då blev det rätt så många timmar...och då knöt jag ihop det med språksociologin som jag haft året innan så vi slutade med språksociologin på våren... i ettan och sedan

påbörjade vi minoritetsspråk och...grannspråk...och la in dels utredande texter dels utredande tal och då blev det väldigt mycket...

Men det är undanskuffat och väldigt mycket beroende av...man gör det i samband med andra saker...så vad skulle jag säga...timmar?

Ungefär timmar...jag skulle säga att jag lägger en sex lektioner ungefär à 80 min rent på det.

Så det är inte så mycket och det beror på att det är så mycket annat som skall in.

Och när man tänker då herregud...

Det är det här som skall göras...att vi har en nordisk sammanhållning så blir man lite bekymrad.

Men så är det.

- **Varför väljer du att undervisa om nordiska språk? / Varför väljer du att inte undervisa om grannspråk/nordiska språk?**

Därför att det står...att jag ska...jag ska ju prata grannspråk och minoritetsspråk...

Så mest därför det hade nog varit så att jag valt bort det till förmån för...andra förmågor i språket men om jag fick...

Alltså att kunna välja bort språkhistoria och ta grannspråk istället så hade jag nog gjort det. Det här är svårt att säga men eh...just nu...mycket gäller för att det fortfarande är så ungt för mig så är det ju för att det står. Ja.

- **Upplever du att du undervisar mer eller mindre i nordiska språk i och med lgy11 kontra Lpf94?**

Mer faktiskt i och med att det står tydligare och i och med...att det finns i kunskapskraven på ett annat sätt än i betygskriterierna [för lpf94] som jag minns det i alla fall.

Så det är mer.

- **I förhållande till annat centralt innehåll i svenska 2 hur viktigt anser du att nordiska språk är?**

Ja...om man...alltså vi har ju friheten att vikta innehållet och lägga tid på det så...

Då blir det ju så pragmatiskt att jag lägger den tid som krävs för att eleverna skall nå en nivå så att alla har chans att nå ett A.

Det är lite hemskt när man tänker på att något skall ha ett innehåll och...och en funktion och så men det är någonstans där det hamnar.

Och det beror på att kurserna är så pass...fullspäckade.

Jag tänker att ämnes...alltså om vi får ämnen och då kan man liksom...nu skall...varje kurs skall bidra till...till kunskapskrav...alla kunskapskrav skall ju uppnå A om nu eleven vill nå A så om en elev vill nå A i allt så måste allting hamna på A och då är ett prov i språk inte så svårt medan att uppnå förmåga, en färdighet i en muntligt presentation eller att skriva en vetenskaplig text...liksom...får läggas mer energi på det och allt vi gör i svenskan hamnar ju på att de ska vara väl förberedda inför sitt gymnasiearbete och då blir fokus där och det är så det ser ut.

- **Om du jämför med Lpf94, är det mer eller mindre viktigt i lgy11 jämfört med Lpf94?**

Mm näe...

Då valde man lite vad man ville ha...

Då tog man antingen språksociologi eller så tog man gransspråk eller språkhistoria och så bakade man ihop det lite.

Jag minns att det var väldigt mycket Gustav Vasas bibel och...de olika isoglosserna och så...till skillnad från...så valde man...ofta eleverna själva fick välja ett språk att fördjupa sig i.

Och då hade vi ju...det var ju i stort sett...det var två terminer... eller två läsår...

Och mycket språk i A kursen och väldigt mycket litteratur i B-kursen och där emellan så petade man in språken lite mer...

Så jag tycker överhuvudtaget så var ju den delen...språksociologi, gransspråk och språklagstiftning fått...större utrymme nu.

- **Upplever du att det i och med Lgy11 blivit tydligare vad undervisning i nordiska språk innebär?**

Jaaa.

Ja det tycker jag.

Varför jag är lite osäker är för att jag minns inte exakt vad det stod men jag vet vad det står nu och det är tydligare.

- **Tycker du att nordiska språkets ställning har ändrats i och med Lgy 11? Hur uppfattar du nordiska språkens ställning i svenskämnet idag i och med LGY11 jämfört med tidigare kursplaner?**

Det har stärkts nu ja...

Mm det mesta är ju att det faktiskt...att det är väldigt tydligt i kunskapskraven att du måste ha med det här. Kunskapskravet innebär att du kan inte hoppa över det på något sätt eller...

Skall det vara utförligt och nyanserat så skall det vara det.

Sen kan man ju som lärare skita i det där...jag har valt att inte göra det...

För att det är tjänstefel anser jag men det är ju en kamp i att hinna med allting och inte få det för snuttifierat.

Så jag tycker det...jag tycker det har stärkts och... hade bara önskat i så fall att man kunde få ...

Ja man vill alltid ha mer tid i kurserna va...det är ju det som är problemet.

- **Har du något övrigt du vill tillägga till ämnet?**

Nä... men det är ju det här med att man som lärare måste välja ut vad som är viktigast och lägga vikten på det...

Och tidigare så stod det tydligare att vi skulle välja utifrån elevens studieriktning och nu måste vi välja utifrån vad är det eleven har svårt att klara av...enligt kunskapskraven och så lägger vi mest tid på det.

Så att eleven når...i och med att eleven mer och mer går i till att bli en beställare av tjänsten gymnasieskola...och då väljer vi att lägga energin på det som eleven inte klarar och då blir faktiskt just kunskapskraven som innefattar språk, där nordiska språk ingår i kunskapskraven...det är inte så svårt jämfört med dom andra.

Det klarar eleven.

Det är inhämta kunskap...att skriva vetenskapligt däremot är en helt annan grej med helt andra krav...så att...så på så vis så har ju...

I och med att det är så pass mycket som skall uppfyllas så hamnar ju språksociologi, minoritetsspråk, nordiska språk hamnar ju lägre...rätt så långt ned...trots att det är tre år som vi håller på med svenska nu på samhällsprogrammet.

Bilaga 5 – Intervju med Sara

- **Ålder?**

49

- **Kön?**

Kvinna

- **Utbildning?**

Jag är maskiningenjör från början som sadlade om och läste sen lärarprogrammet och det läste jag ju för så länge sen så det läste jag ju på...på sån linje som vi sökte in och valde båda våra ämnen när vi började och då valde jag svenska och historia...

Och så läste jag det på 4 ½ år då och under tiden så kom jag på att det var inte så jobbigt som jag trodde att läsa på högskolan och jag hade också när jag sökte in funderat på religion eller historia och valt historia sen, vilket ju då var en felsatsning, på sätt och vis därför att under tiden bestämdes det att det var historia som skulle bli...religion som skulle bli kärnämnet.

När jag började så var det nog historia som skulle bli det så då...

Ungefär i mitten av min utbildning så läste jag in religionen också men läste aldrig de praktiskpedagogiska kurserna till den men när jag kom ut som lärare sen i december 1994 då fick jag en tjänst där det ingick religion så då började jag undervisa i religion och då blev det ju så där att varje ny rektor så hade jag undervisat i det tidigare så...så det var ju okej.

Och sen har jag läst...jag har läst fenomenalt mycket strax över 300 av de gamla poängen för jag har läst fysik och etnologi och filosofi och psykologi och så massvis med andra saker. Jag älskar att läsa.

Och nu det senaste så har jag gått tillbaka så när den lärarlyftet, lärarbehörigheten kom då fick inte jag behörighet i religion eftersom jag inte läst det praktiskpedagogiska så då sa...

Då sa skolverket att då måste du skriva minst en kandidat så kan vi släppa igenom dig. Så då gjorde jag det men tyckte det var så roligt så jag har både en kandidat och en magister i teologi nu också.

Så nu har ju religion blivit mitt störta ämne som jag läst mest av egentligen och kanske också det jag tycker är roligast.

Men så ser det ut!

- **Examensår?**

Då kom jag ut 1994 i december.

- **Hur länge har du arbetat som svensklärare?**

Det har jag gjort sen i januari 1995.

Och alltid haft svenska i alla...på alla ställen jag har jobbat på, har jag alltid haft.

- **Vilka program undervisar du på?**

Nu är jag på det vanligaste, som man säger, samhällsprogrammet.

Jag har ju varit på samhälltvär här, jag var med och startade det jag jobbade där i tolv år men nu fick vi ingen ny etta så då fick jag byta så nu är jag tillbaka.

Jag började på vanliga samhällsprogrammet när jag kom till [*namnet på gymnasieskolan*] och nu är jag liksom tillbaka så det är min första termin.

Jag känner mig som en helt nyutexad och har glömt allt hur det är att ha vanliga ämnen och så där och inte jobba i projekt.

Jätte stor omställning.

- **Fick du undervisning i nordiska språk under din lärarutbildning?**

Ja det fick jag!

- **Fick du mycket?**

Jaa faktiskt rätt så mycket.

Dels så hade vi två... tre obligatoriska kurser så dels läste vi den obligatoriska norskan och den obligatoriska danskan och sen så läste vi en obligatorisk kurs som var någon sånhär...

Skandinaviska liksom som var någon slags...

Ja man kunde...allt blandades på något sätt vi hade...vi åkte till universitetet i Åhus...Århus heter det väl och de kom till oss så det var lite sånt...interaktion.

Och sen kunde man välja till, så några av mina klasskamrater de läste... isländska som man kunde läsa som fördjupningskurs men jag valde språksociologi istället för jag tyckte, ett nordiskt språk till då dör jag!

Haha.

- **Upplever du att du fick tillräckligt med undervisning i nordiska språk?**

Ja det tycker jag verkligen.

Så där så att det inte riktigt stod i paritet med hur litet det blev... när man kom ut.

- **Svenska 2 är 100 timmar. Hur många av dessa timmar uppskattar du att du undervisar om grannspråken/nordiska språken?**

Jaa...Vad kan det bli...

Puh...Ja kanske...

Ja den ligger nog ungefär som språksociologin skulle jag kunna tänka mig och den la vi fem veckor på nu i svenska ett så säg fem veckors och då har dom ju...

Vi träffar dom [*eleverna*] ju två pass som är ungefär 1 ½ timma så säg knappt tre timmar per vecka och så gånger fem, 15 timmar då ungefär.

Nu får vi ju inte hundra timmar för hundra poäng men där omkring.

Ja.

- **Varför väljer du att undervisa om nordiska språk? / Varför väljer du att inte undervisa om grannspråk/nordiska språk?**

Ja...

Haha...

Just nordiska språk är nog faktiskt för att det står i kursplanen jag är nog inte jätteintresserad av det själv.

Samtidigt som det kan va spännande jag är mycket mer intresserad av språksociologin och sen då språkhistorian som ligger i trean.

Samtidigt som jag tycker det är ganska bra när man har delat upp det sådär och det ger ju säkert någon slags samsyn och...och sådär...kanske tänker jag lite grand...

Mm...

Det står i kursplanen men kanske också finns det en tanke hos mig att ta bort...

Nu skall jag tvätta lite på den här tråkiga attityden som svenskan har till danskan att det bara är grötigt och konstigt och fult...och inte går att förstå.

- **Upplever du att du undervisar mer eller mindre i nordiska språk i och med lgy11 kontra Lpf94?**

Ja, det tycker jag.

Jag tycker att det är så tydligt...

Nu är inte jag speciellt snajsig när det gäller de här betygskriterierna men...den allmänna...den allmänna rädslan för dem så att säga...

Åh gud och man måste!

Och man måste ha varit inne i dem och så där gör nog att även jag har sugits med och tycker att oj man kan nog inte bara...

Ja och så finns det ju nordiska språk och så kan vi gå vidare så att säga...

Utan då har det nog blivit...

Och kanske också lite grand att jag kan känna också att jag vill nog gärna...

Ja nu kom jag på flera orsaker till att jag gör det [*undervisar i nordiska språk*] mer än att jag måste...och lite grand också visa på att svenskämnet är inte bara att tala och skriva, inte bara ett stödämne det är ett vetenskapligt ämne som i sig innehåller ett antal vetenskapliga discipliner där det forskas kring.

Man tänker liksom att det finns en disciplin med nordiska språk på Universiteten, du kan bli professor i det, att för att ge svenskans innehåll lite tyngd...

Vilket jag kanske inte tycker att det har varit lika tydligt tidigare.

- **Så du undervisar mer än du gjorde tidigare?**

Ja, ja det skulle jag säga.

- **I förhållande till annat centralt innehåll i svenska 2 hur viktigt anser du att nordiska språk är?**

Åh det...

Mm är...där är det väl kanske som sagt...lite.

Det finns annat som jag skulle vilja att vi kunde ägnade oss åt istället...så att mm...

Ja...

Jag skulle nog tänka att av allt som finns i svenskkursen från ettan till trean, skulle jag nog säga att nordiska språk är det som är av minst intresse...

Tycker jag nog.

- **Om du jämför med Lpf94, är det mer eller mindre viktigt i lgy11 jämfört med Lpf94?**

Näe...

Jag tycker nog det är på samma måte....

Jag tror nog just det här att det kan vara lite tungjobbat.

Det är inte ett jättestort intresse för det.

Det är lite svårare att motivera det praktiska med det.

Kanske också givetvis därför att ungdomar är så...i alla dom här länderna är så slängda med engelska så skulle man träffa någon skulle man ändå bara prata engelska med dom.

- **Upplever du att det i och med Lgy11 blivit tydligare vad undervisning i nordiska språk innebär?**

Ja, ja det tycker jag.

Det tycker jag verkligen.

Mycket mer styrt på det sättet liksom men också...och det kan ju ...en styrning kan ju vara negativ...jag kan inte...min konstnärliga frihet som lärare försvinner men det kan också vara väldigt positivt då gör vi ungefär samma sak...vi får någon slags yttre ram vi kan inte hålla på...att göra precis som vi känner för själva och då ge eleverna väldigt olika utbildning samtidigt är det ju också intressant...

För det är ju alltid några som fastnar för det och tycker det är jättespännande.

Och gärna blir det ofta en väldig diskussion om det här med...med om man tänker norskan, Norge och Finland med två språkigheten då...att det uppfattas som både positivt och negativt för eleverna så det handlar väl också om att man får ju inte frånta dem chansen att faktiskt upptäcka någonting och bli intresserad av ett ämnesområde som de inte visste förut så på det sättet är man väl...tycker jag fortfarande att gymnasiet är lite av en folkbildare.

Vi öppnar massvis med lådor och visar upp att det här kan man också ägna sig åt, för det är en låda dom aldrig skulle öppna.

Nordiska språk skulle ingen 16 åring själv öppna men om man öppnar och säger titta här!

Så är det alltid någon som säger; åh det var ju jätte spännande, så att man inte undanhåller dem så att säga...intressanta framtider egentligen.

- **Tycker du att nordiska språkets ställning har ändrats i och med Lgy 11? Hur uppfattar du nordiska språkens ställning i svenskämnet idag i och med LGY11 jämfört med tidigare kursplaner?**

Ja det tycker jag.

Mm.

- **För att formuleringarna är tydligare eller?**

Ja, ja, att det är så explicit på något sätt och jag tror också just det här att det kopplades ihop väldigt tydligt...till... betygsriterierna stärker på något sätt... för när folk gör sin matris då står det ju där liksom då måste man ju göra någonting med det.

Och kanske är det också lättare att motivera det för eleverna, även om jag inte tycker vi skall använda betygen för att motivera någonting de skall göra men ibland kan det ja men...

Det står faktiskt här att vi skall göra det här inte bara så att jag tycker det är roligt och därför skall vi göra det så att säga.

- **Har du något övrigt du vill tillägga till ämnet?**

Näe...det känns bra så